

เอกสารผลงาน

เรื่อง

ข้อเสนอแนะ

แนวทางปรับปรุงการจัดการข้อมูลสำหรับงานวิเทศสัมพันธ์

โดย

นางฐิติบุญ เทศบุตร

ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ 7 ว

ผู้ขอรับการประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ 8 ว
สำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงาน

ว 12.05.6
ฐ339๙
2548
ณ.1

ห้องสมุดกระทรวงแรงงาน

10586

ข้อเสนอแนะแนวทางปรับ

คำนำ

สถานการณ์ของโลกและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก หลังจากการสิ้นสุดของสงครามเย็นระหว่างค่ายตะวันตกกับค่ายตะวันออก โลกในยุคปัจจุบันกลายเป็นโลกไร้พรมแดนและโลกยุคระบบเศรษฐกิจเสรีที่เต็มไปด้วยการแข่งขันเสรี ประเทศต่าง ๆ ต้องเร่งดำเนินการในเรื่องของการพัฒนาด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การจัดการฐานข้อมูลและการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ ฯลฯ เป็นต้น เพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าว

ดังนั้นผู้จัดทำจึงได้ศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันที่อาจเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน วิเทศสัมพันธ์ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านแรงงาน ของสำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ซึ่งได้พบว่า ปัญหาการจัดการข้อมูล ยังเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ ไม่มีการจัดระบบข้อมูลที่ดีที่จะสามารถเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ ติดตามสถานการณ์ความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย และแผนด้านแรงงาน เสนอผู้บริหารเพื่อการตัดสินใจในการบริหารและกำหนดทิศทางการพัฒนา

ผู้จัดทำจึงได้นำความรู้จากประสบการณ์ที่เคยปฏิบัติงานด้านการจัดระบบเอกสาร ระบบข้อมูล และการสืบค้นข้อมูลเรื่องราว รวมทั้งการวิเคราะห์สถานการณ์ มาใช้ในการศึกษา และจัดทำเรื่อง ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการจัดการข้อมูลสำหรับงานวิเทศสัมพันธ์ ของสำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารผลงานนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์และเจ้าหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน เพื่อการบรรลุผลสำเร็จขององค์กร

นางฐิติบุญ เทศบุตร

ผู้ขอรับการประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ 8 ว

สำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ

กุมภาพันธ์ 2548

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความสำคัญของการศึกษา	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
3. วิธีการศึกษา	6
4. ขอบเขตของการศึกษา	6
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 การกิจงานวิเทศสัมพันธ์	8
และสภาพปัญหาการจัดการข้อมูลที่ยังเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน	
1. ลักษณะงานวิเทศสัมพันธ์	8
2. ตำแหน่งของเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์	9
3. การกิจการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ด้านการพัฒนา และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านแรงงาน	10
4. หน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักประสานความร่วมมือ ระหว่างประเทศ	10
5. การกิจการดำเนินงานของกลุ่มวิเทศสัมพันธ์	11
6. สภาพปัญหาการจัดการข้อมูลที่ยังเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน วิเทศสัมพันธ์ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านแรงงาน	21
บทที่ 3 กรอบแนวความคิดและแนวทางปรับปรุงการจัดการข้อมูล	25
1. กรอบแนวคิดตามทฤษฎีระบบของเดวิด อีสตัน (David Easton) ในการวิเคราะห์ระบบการเมือง	26
2. การนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์หรือ สิ่งแวดล้อมทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ โดยทำ SWOT Analysis	28
3. ระบบสารสนเทศสำหรับการบริหาร (Management Information System / MIS)	30

4. แนวทางการจัดการข้อมูล	33
ก. กำหนดขอบเขตการรวบรวมข้อมูล	33
ข. แหล่งข้อมูล	34
ค. การจัดระบบเก็บข้อมูล	34
ง. การวิเคราะห์สถานการณ์	38
จ. การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ(IT) ด้วยการจัดทำระบบสารสนเทศสำหรับการบริหาร (MIS)	38
ฉ. ผู้ใช้ข้อมูล	39
ช. การแลกเปลี่ยนความรู้/ข้อมูลข่าวสาร	40
บทที่ 4 ตัวอย่างการจัดการข้อมูล	42
1. การเมือง	46
2. เศรษฐกิจ	75
3. การทหาร	92
4. สังคม	93
5. การคมนาคมและการสื่อสาร	97
6. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	98
7. ชีวประวัติ	98
8. ภูมิมาปณวิทยา	99
9. การข่าวประชาสัมพันธ์	100
10. แฟ้มรวม	101
บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ	103
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
นโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในภารกิจของสำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ	
ความเป็นมาขององค์การระหว่างประเทศ	

สารบัญแผนภาพ

		หน้า
แผนภาพที่ 1	แสดงทฤษฎีระบบ (The System Theory) ตามแนวคิดของเดวิด อีสตัน	26
แผนภาพที่ 2	แสดงระบบสารสนเทศสำหรับการบริหารและ ประโยชน์ของระบบฯ	30

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของการศึกษา

สถานการณ์ทั่วไป

หลังจากการสิ้นสุดสงครามเย็น อันเนื่องจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ในปลายปี พ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991) ซึ่งประสบปัญหาทั้งปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและปัญหาเชื้อชาติ ความขัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจ คือ สหรัฐอเมริกา และ สหภาพโซเวียต ได้ยุติลง และกลายเป็นประวัติศาสตร์ สงครามเย็นเดิมที่เคยครอบงำสังคมโลกมาตลอดครึ่งศตวรรษ ได้สิ้นสุดลง ความขัดแย้งที่เคยแบ่งเป็น 2 ค่าย/ขั้ว คือ ค่ายโลกเสรีประชาธิปไตย และค่ายคอมมิวนิสต์ เหลือเพียงสหรัฐอเมริกาผู้นำทางทหารหนึ่งเดียวในโลก

โลกไร้พรมแดนและโลกแข่งขันเสรี

สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว กลายเป็นโลกยุคไร้พรมแดน ไม่ว่าจะเป็นระบบเศรษฐกิจ การค้า การเงินระหว่างประเทศ หรือข่าวสาร ฯลฯ ล้วนเป็นลักษณะไร้พรมแดน ระบบที่เห็นได้ชัดและมีอิทธิพลอย่างมาก คือ ระบบอิเล็กทรอนิกส์และการพัฒนาทางด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีผลทำให้การติดต่อสื่อสารและการรับรู้อخبارระหว่างประเทศต่าง ๆ ในทั่วภูมิภาคของโลกถึงกันอย่างรวดเร็ว การเคลื่อนไหวของเงินตราและทุนก็เป็นไปอย่างรวดเร็วทั่วโลกและในจำนวนมหาศาล โดยผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ประกอบกับทางการผลิตและการค้าระหว่างประเทศ เป็นไปตามหลักเศรษฐกิจเสรีที่ขณะนี้อยอมรับกันทั่วโลก ดังนั้นโดยหลักเศรษฐกิจเสรี และความก้าวหน้าของระบบคอมพิวเตอร์ เศรษฐกิจการค้าและการเงินระหว่างประเทศจึงดำเนินไปโดยไร้พรมแดน ลักษณะเช่นนี้ทำให้ “รัฐ” ไม่สามารถควบคุมเศรษฐกิจการค้า การเงิน และข่าวสารในพื้นที่อาณาเขตของตนได้อย่างเด็ดขาดเหมือนเมื่อก่อนแล้ว สังคมโลกาภิวัตน์จึงท้าทายอำนาจรัฐอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ และทำให้รัฐต่าง ๆ ต้องปรับตัวกันอย่างขนานใหญ่ บ้างก็เพื่อรักษาความเป็นผู้นำของโลก บ้างก็เพื่อเลื่อนระดับขึ้นเป็นผู้นำของโลก หรือกลับมาเป็นผู้นำครั้งใหม่ของโลก และบ้างก็เพื่อความอยู่รอด

จากความเจริญก้าวหน้าของโลกในยุคปัจจุบันที่ไร้พรมแดน ซึ่งเต็มไปด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ได้เป็นกระแสผลักดันให้ประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต้องเข้าสู่

การแข่งขันในเวทีระดับโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันซึ่งต้องแข่งขันกันด้วย ปัญญา ความรู้ ความสามารถ และความชาญฉลาดในการจะเอาชนะคู่แข่งอย่างรู้เท่าทันทำให้ ประเทศต่าง ๆ หันมาให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารจัดการที่ดีและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้ง ในภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

การกีดกันทางการค้า

นอกจากนี้ ในด้านเศรษฐกิจ การกีดกันทางการค้าที่ทวีความรุนแรง มีการใช้มาตรการกีดกันการค้าที่มีใช้ภายใต้กฎการค้าที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น การเรียกเก็บภาษีต่อต้านการทุ่มตลาด และตอบโต้การอุดหนุน โดยคำนึงถึงแหล่งที่มาของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าชนิดนั้น การ กำหนดมาตรฐานสินค้าในระดับที่สูงกว่ามาตรฐานสากล การเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบ คุณภาพและมาตรฐานทั้งของสินค้าและแรงงานที่ผลิตสินค้า รวมถึงความพยายามที่จะนำข้อกำหนด ใหม่ ๆ มาเป็นข้ออ้างในการกีดกันการค้า เช่น การใช้เรื่องสิ่งแวดล้อมและการกำหนดมาตรฐาน โรงงานผลิต มาเป็นข้ออ้างในการห้ามนำเข้า เป็นต้น

ในขณะที่การกีดกันการค้ามีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้นนั้น ประเทศต่าง ๆ ได้ ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการเจรจาการค้าระหว่างประเทศที่ชัดเจน และเป็นธรรมเพื่อเป็น กรอบหรือแนวทางการดำเนินกิจกรรมทางการค้าของโลก แกดต์ (GATT) หรือข้อตกลงทั่วไป ว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade) จึงได้เข้ามามีบทบาท สำคัญ เป็นตัวกลางด้านความสัมพันธ์ทางการค้า เป็นกลไกในการสนับสนุนการค้าจัดอุปสรรค ทางการค้า และเป็นกลไกควบคุมความประพฤติของภาคีมิให้ดำเนินการกระทำฝ่ายเดียว

ต่อมา จากผลการประชุมเจรจาแกดต์ (GATT) รอบที่ 8 ที่ประเทศอูรุกวัย มีการตกลง ยกฐานะความตกลง แกดต์ (GATT) ขึ้นเป็นองค์การการค้าโลก หรือ WTO (World Trade Organization) และเมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2537 (ค.ศ. 1994) ที่ประเทศโมร็อกโก รัฐมนตรี ประเทศภาคีแกดต์ 124 ประเทศ มีมติเอกฉันท์รับรองร่างกรรมสารสุดท้าย (Final Act) ซึ่งเป็น ระเบียบทางการค้าที่เป็นผลจากการเจรจาอูรุกวัยและยอมรับให้มีการจัดตั้งองค์การการค้า โลก หรือ WTO ขึ้นมาทำหน้าที่แทนแกดต์ ภายในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 (ค.ศ. 1995) โดยมีหน้าที่อำนวยความสะดวกการบังคับใช้และบริหาร ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามข้อตกลงของ WTO เป็นเวทีเจรจการค้าพหุภาคีระหว่างประเทศสมาชิก เป็นเวทีระงับข้อพิพาท เป็นกลไกในการ ทบทวนนโยบายการค้าของประเทศสมาชิก และร่วมมือกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

(International Monetary Fund : IMF) และธนาคารโลก (International Bank for Reconstruction and Development : IBRD) เพื่อดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจไปในแนวทางที่สอดคล้องกัน

อย่างไรก็ดี ในขณะที่การกีดกันการค้ายังคงทวีความรุนแรง แต่ละประเทศไม่มีความแน่ใจว่าผลการเจรจาจะออกมาในรูปใด และจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศมากน้อยเพียงใด ประเทศต่าง ๆ จึงหันมาให้ความสนใจต่อแนวคิดเกี่ยวกับการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ เพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ทางการค้า และเพิ่มอำนาจต่อรองในการเจรจา รวมทั้งเพื่อสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจภายในกลุ่มประเทศสมาชิก

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เป็นการที่ประเทศต่าง ๆ ได้เข้ามารวมตัวกันเพื่อร่วมมือกันพัฒนาเศรษฐกิจ และรักษาผลประโยชน์ของประเทศสมาชิกด้วยกัน ระดับของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมี 4 ระดับ คือ เขตการค้าเสรี สหภาพศุลกากร ตลาดร่วมและสหภาพเศรษฐกิจ และการรวมกลุ่มฯ มี 3 รูปแบบ คือ การรวมกลุ่มในประเทศที่พัฒนาแล้ว การรวมกลุ่มในประเทศกำลังพัฒนา และการรวมกลุ่มในประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งในปัจจุบัน ได้แก่ เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) กลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก (Asia -Pacific Economic Cooperation : APEC) กลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจยุโรป(EU) เป็นต้น และที่ทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยกำลังให้ความสนใจเป็นสำคัญมากที่สุด คือ ข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) ว่าการทำข้อตกลง FTA มีประโยชน์ต่อการส่งออกของประเทศอย่างไร เมื่อภาษีสินค้าที่จะเข้าสู่ตลาดของประเทศคู่เจรจาต้องลดลงเหลือ “ศูนย์” เปอร์เซนต์ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบ FTA ที่มีต่อประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งผลกระทบต่อประเทศในด้านการค้าและการลงทุน

จากสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลกที่กำลังมาทั้งหมดข้างต้น ทำให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องหันมาทบทวนในเรื่องการกำหนดนโยบายต่างประเทศและทิศทางการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่จะช่วยให้รักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ และขณะเดียวกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศด้วย รวมทั้งการดำเนินนโยบายต่างประเทศยังต้องให้เป็นไปอย่างรวดเร็วทันต่อความเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับสถานการณ์และปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการอุบัติขึ้นของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทั่วโลก อาทิเช่น

การก่อการร้าย สถานการณ์ยาเสพติดระหว่างประเทศ ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและ การเกิดโรคระบาดรุนแรง เป็นต้น

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ปัจจัยประการหนึ่งที่จะให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าว คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งรวมทั้งบุคลากรของภาครัฐ/เอกชน/นายจ้าง ผู้ใช้แรงงาน และ ประชาชนภายในประเทศล้วนมีส่วนในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศใน ตลาดโลก โดยการส่งเสริมให้ได้รับความรู้ความเข้าใจ พัฒนาศักยภาพ/ทักษะด้านต่าง ๆ ความรู้ ความสามารถ การสนับสนุนการมีแนวความคิดที่เป็นระบบ บนพื้นฐานข้อมูลข้อเท็จจริงและการ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เพื่อรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลก

ในส่วนของกระทรวงแรงงาน มีภารกิจสำคัญด้านการพัฒนาแรงงาน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศใน ตลาดโลก โดยดำเนินงานด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานและการส่งเสริมการมีงานทำทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนการสร้างหลักประกันความ มั่นคงในการทำงานด้วยการมีหลักประกันสังคมและการคุ้มครองแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานความสัมพันธและความร่วมมือระหว่างประเทศ ที่เรียกว่า งานวิเทศสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านแรงงาน เพื่อรับมือกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลก ในโลกยุค ไร้พรมแดนและโลกยุคระบบเศรษฐกิจเสรี ดังที่กล่าวมาแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ จำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้เรื่องสถานการณ์ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ และมีการติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง โดยสามารถประสานงาน รวบรวม ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และสามารถประมวลเรื่องราวทั้งสรุปเฉพาะเรื่องและในภาพรวม เพื่อการ ประสานงาน การรายงานและการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งภารกิจทั้งหมดดังกล่าวจะ ประสบผลสำเร็จได้ก็ต้องมีการจัดการระบบฐานข้อมูลที่ดีและมีประสิทธิภาพ สำหรับมารองรับการ ปฏิบัติงาน นอกจากนี้ก็ต้องมีการสร้างเครือข่าย เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างต่อเนื่องกับหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ทันต่อสถานการณ์และความต้องการใช้ข้อมูล

การจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงการจัดการข้อมูลสำหรับงานวิเทศสัมพันธ์ ก็เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านแรงงาน ของสำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้วยการจัดการระบบฐานข้อมูล ทั้งในลักษณะ Manual (ไม่ใช้คอมพิวเตอร์) และเพื่อการวางแผนจัดการด้าน IT (Information Technology) ต่อไป เนื่องจากยังไม่มีระบบการจัดเก็บเพิ่มข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ร่วมกันเป็นระบบเดียวกัน และสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ทุกฝ่าย ทุกกลุ่มงานในสังกัดสำนักงานประสานความร่วมมือระหว่างประเทศและสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคไม่สามารถปฏิบัติงานได้ให้บรรลุผลสำเร็จเท่าที่ควร มีการเก็บเอกสารซ้ำซ้อนไม่เป็นหมวดหมู่และเป็นระบบ รวมทั้งเป็นปัญหาต่อเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่แทน และประการสำคัญ ทำให้ขาดการมองภาพในลักษณะองค์รวมซึ่งประโยชน์ที่จะได้รับ คือ การมองเห็นความเชื่อมโยงและภาพทั้งหมดของสถานการณ์ระหว่างประเทศหรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลก จึงทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ และนำเสนอแนวโน้มสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงการจัดการข้อมูลฯ นี้ จะได้นำเสนอกรอบแนวความคิดที่เป็นระบบ การจัดการระบบเพิ่มข้อมูลพร้อมตัวอย่าง และเทคนิคแนวทางดำเนินงานด้านอื่น ๆ เช่น การสร้างเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงการจัดการข้อมูลสำหรับงานวิเทศสัมพันธ์ ของสำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ด้วยการปรับปรุงระบบการจัดฐานข้อมูลให้เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพและสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานได้อย่างคุ้มค่า ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด

2.2 เพื่อให้เห็นความสำคัญของการจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้สามารถมองเห็นภาพความเป็นไปของสถานการณ์ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในลักษณะองค์รวมและความเชื่อมโยงของปัจจัยต่าง ๆ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งส่งผลในแง่ดีและส่งผลกระทบในแง่ลบ นำไปสู่การวิเคราะห์ คาดการณ์ และการนำเสนอความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 เพื่อเป็นการเร่งดำเนินการขจัดปัญหาอุปสรรคในการค้นคว้าเรื่องเดิมและการรวบรวมข้อมูลในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ของสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ซึ่งเป็นผู้ประสานงานกลางในเรื่องการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ กับหน่วยงานต่าง ๆ ระดับกรมในสังกัดกระทรวงแรงงาน ในขณะที่งบประมาณและระยะเวลามีข้อจำกัด รวมทั้งจำเป็นต้องดำเนินการให้ทันต่อสถานการณ์โดยเร็ว

3. วิธีการศึกษา

3.1 สํารวจและศึกษาสภาพปัญหาสำคัญของการจัดการข้อมูลที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานวิเทศสัมพันธ์ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านแรงงาน

3.2 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารงานวิชาการ งานวิจัย เอกสารการประสานงาน เอกสารประกอบการประชุม สัมมนาของทั้งภาครัฐและเอกชน บทความของนักวิชาการ ฯลฯ เป็นต้น

3.3 ศึกษาและรวบรวมจากประสบการณ์ในการทำงานด้านการจัดระบบข้อมูลหรือเอกสารเพื่อการสืบค้นเรื่องราว องค์การ และบุคคล นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมในแต่ละภารกิจของแต่ละหน่วยงาน โดยยึดหลักการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด

4. ขอบเขตของการศึกษา

4.1 ศึกษางานวิเทศสัมพันธ์และสาเหตุของสภาพปัญหาการจัดการข้อมูลที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ของสำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ ในสังกัดกระทรวงแรงงาน ซึ่งได้แก่ ปัญหาความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลอันเนื่องจากการจัดการฐานข้อมูลที่ยังไม่เป็นระบบและมีการเก็บข้อมูลซ้ำซ้อน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานยังขาดความรู้และการติดตามรวบรวมข้อมูลเรื่องสถานการณ์ความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านแรงงาน

4.2 ศึกษาและเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการจัดการข้อมูลสำหรับงานวิเทศสัมพันธ์หรือระบบการจัดเก็บแฟ้มข้อมูลที่มีประสิทธิภาพโดยอาศัยกรอบแนวคิดที่เป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการติดตามรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ และการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ทันสมัย เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารในการกำหนดนโยบายและแนวทางดำเนินงาน ด้านการพัฒนาและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านแรงงาน

4.3 เสนอตัวอย่างการจัดระบบฐานข้อมูล เพื่อใช้ประโยชน์เป็นพื้นฐานและทิศทางในการรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ นำไปสู่การวิเคราะห์สถานการณ์ความร่วมมือระหว่างประเทศและการคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ต่อไป

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ สามารถปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากการจัดระบบข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพรองรับสนับสนุนการปฏิบัติงาน

5.2 ผู้บริหารขององค์กรได้ใช้ประโยชน์จากการจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ช่วยสนับสนุนให้การตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องทิศทางมากขึ้น

5.3 องค์กรมีผลการดำเนินงาน เป็นที่น่าเชื่อถือ เนื่องจากมีข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน ทันต่อสถานการณ์ และการจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

ภารกิจงานวิเทศสัมพันธ์

และสภาพปัญหาการจัดการข้อมูลที่ยังเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

ในการดำเนินความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศ ของแต่ละประเทศให้รักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ และเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ งานวิเทศสัมพันธ์ ซึ่งหมายถึง การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพิธีการและการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจึงมีความสำคัญและบทบาท ทั้งในลักษณะของผู้ประสานงานของรัฐตามที่ได้รับมอบหมายหน้าที่และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ ให้เป็นไปตามแผนงานและนโยบายของประเทศ รัฐบาล และกระทรวง ในที่นี้จะกล่าวถึงลักษณะงานวิเทศสัมพันธ์ทั่วไป ตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ภารกิจและสภาพปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านแรงงานของกลุ่มวิเทศสัมพันธ์ สำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

1. ลักษณะงานวิเทศสัมพันธ์

ความหมาย (ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2525, หน้า 762.)

วิเทศ หมายถึง ต่างประเทศ

วิเทศสัมพันธ์ หมายถึง ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ

(พรสวรรค์ อุทาร์วุฒิพงส์. 2542, หน้า1.)

วิเทศสัมพันธ์ คือ งานที่เกี่ยวกับกิจการต่างประเทศที่อยู่ในความรับผิดชอบหรือเป็นภารกิจของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น การต้อนรับแขกต่างประเทศ การให้ข้อมูลข่าวสารและการตอบข้อซักถามของชาวต่างประเทศ การนัดหมายและแนะนำแขกต่างประเทศเข้าพบผู้บริหารในหน่วยงาน การนำเที่ยว การจัดประชุมสัมมนาระหว่างประเทศ การต้อนรับผู้เข้ารับการอบรม ดูงาน เยี่ยมเยือน หรือแม้แต่การตอบจดหมาย โทรเลข โทรสาร โทรศัพท์ติดต่อกับชาวต่างประเทศ ถือว่าเป็นงานวิเทศสัมพันธ์ทั้งสิ้น ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะมีภารกิจหลักที่แตกต่างกันไป

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า งานวิเทศสัมพันธ์ตามความหมายข้างต้น ดำเนินงานเฉพาะพิธีการต่าง ๆ ที่สนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่ตามมาตรฐานในการกำหนดตำแหน่งสายงานวิเทศสัมพันธ์ ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) ได้กำหนดลักษณะงานโดยทั่วไปของงานวิเทศสัมพันธ์ว่า เป็นสายงานที่คลุมถึงตำแหน่งต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงาน

เกี่ยวกับการติดต่อประสานงานกับองค์การโลก องค์การระหว่างประเทศ ผู้เชี่ยวชาญหรือเจ้าหน้าที่ต่างประเทศ หน่วยชำนาญพิเศษต่าง ๆ ตลอดจนการแปลเอกสาร และร่างโต้ตอบหนังสือภาษาต่างประเทศ และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียด และเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือ และความช่วยเหลือต่างประเทศ ในเรื่องทุนการศึกษา ฝึกอบรม หรือดูงาน การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการ และอื่น ๆ แปลเอกสาร และร่างโต้ตอบหนังสือภาษาต่างประเทศ อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่ต่างประเทศ และอาสาสมัครที่เข้ามาช่วยเหลือ เป็นต้น และหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

2. พิจารณา ศึกษา วิเคราะห์ ทำความเห็น สรุปรายงาน เสนอแนะ และดำเนินการเกี่ยวกับการติดต่อประสานงาน การขอความร่วมมือและความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ในเรื่องทุนการศึกษา ฝึกอบรม หรือดูงาน การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการ และอื่น ๆ เช่น ผู้เชี่ยวชาญเจ้าหน้าที่ต่างประเทศ และอาสาสมัครที่เข้ามาช่วยเหลือ เป็นต้น ให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกแปลเอกสาร และร่างโต้ตอบหนังสือภาษาต่างประเทศ อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่ผู้อบรม ปรับปรุงแก้ไข ตอบปัญหา และชี้แจงเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับงานในหน้าที่

3. เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการต่าง ๆ ตามที่ได้แต่งตั้ง เพื่อร่วมกำหนดนโยบายและแผนงานของราชการที่สังกัด

2. ตำแหน่งของเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์

เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ เป็นตำแหน่งเจ้าหน้าที่ที่มีความผูกพันและข้องเกี่ยวกับงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงจำเป็นต้องเป็นผู้มีพื้นฐานความรู้เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตั้งแต่มารยาทสังคมจนกระทั่งพิธีการต่าง ๆ และที่สำคัญความเข้าใจอย่างแท้จริงในเรื่องของภาษาสากล ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน เป็นต้น

ความรู้ของเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ต้องมีความเข้าใจถึงมาตรการของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทุก ๆ ประเภทกับประเทศไทยของเรา มีความรู้ถึงวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความเข้าใจอันดีต่อประเทศเหล่านั้น ให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

ด้วยการดังนี้ เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ จึงเป็นตำแหน่งที่เป็นเจ้าหน้าที่ระดับล่างที่จะต้องได้รับการสัมผัสกับมวลประเทศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ และมีความสามารถที่จะรักษาอธิปไตยได้อย่างสมบูรณ์แก่ประเทศชาติ ตลอดจนความรู้ในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และพิธีการ ระเบียบ สัญญา หรืออนุสัญญาต่าง ๆ พอสมควร

3. ภารกิจการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านแรงงาน

ภารกิจดังกล่าวเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มงานในสังกัด คือ กลุ่มงานประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ กลุ่มวิเทศสัมพันธ์ และสำนักงานแรงงานในต่างประเทศ

4. หน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงาน พ.ศ. 2545 กำหนดให้สำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เสนอแนะนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศด้านแรงงาน
2. ดำเนินการเกี่ยวกับกรรมสารและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านแรงงาน รวมทั้งเร่งรัดการปฏิบัติตามพันธกรณีด้านแรงงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศ
3. ประสานงาน ติดตาม และแลกเปลี่ยนความร่วมมือด้านวิชาการและความช่วยเหลือด้านแรงงานกับองค์การหรือหน่วยงานต่างประเทศ ดำเนินการเกี่ยวกับงานทุน พิธีการรับรอง งานประชุม การเจรจาระหว่างประเทศ รวมทั้งวิเคราะห์ดำเนินงานของกลุ่มและองค์การต่างประเทศ
4. ประสานติดตามสิทธิประโยชน์ให้ความช่วยเหลือแก่แรงงานและครอบครัวของแรงงานไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศ และประสานการดำเนินการเพื่อรักษาและส่งเสริมการขยายตลาดแรงงานไทยในต่างประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานแรงงานไทยในต่างประเทศ
5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มงานในสังกัดสำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ ปัจจุบันแบ่งงาน ดังนี้

1. กลุ่มงานประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ

ปฏิบัติงานสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานแรงงานในต่างประเทศ งานประสานและดำเนินการด้านตลาดแรงงานต่างประเทศ และงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ของครอบครัวแรงงานไทย

2. กลุ่มวิเทศสัมพันธ์

ปฏิบัติงานพันธกรณีกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization :ILO) งานมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ งานวิชาการ งานติดตามสถานการณ์ด้านแรงงานระหว่างประเทศ งานทุนและอนุมัติการเดินทาง งานต้อนรับและพิธีการ งานจัดรายการดูงาน งานจัดประชุมระหว่างประเทศ งานประสานความร่วมมือในกรอบต่าง ๆ เช่น กรอบพหุภาคี และกรอบทวิภาคี เป็นต้น และงานโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ / ผู้เชี่ยวชาญ

3. สำนักงานแรงงานในต่างประเทศ

ทำหน้าที่คุ้มครองและดูแลสิทธิประโยชน์ของแรงงานไทยเกี่ยวกับสภาพการจ้างเงินรายได้ สวัสดิการเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายของประเทศนั้น ๆ ส่งเสริมการจ้างงาน ติดตามแสวงหาตลาดแรงงาน ศึกษาความต้องการแรงงาน ส่งเสริมด้านสวัสดิการแรงงานโดยการออกเยี่ยมแรงงานไทย ประชุมชี้แจงระเบียบข้อปฏิบัติต่าง ๆ และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแรงงาน นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานเอกชนและราชการที่เกี่ยวกับด้านแรงงานในประเทศนั้น ๆ เพื่อเป็นศูนย์ประสานข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์และแนวโน้มด้านแรงงาน ตลอดจนปฏิบัติงานด้านวิชาการแรงงาน และเป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุมกับองค์การหรือหน่วยงานระหว่างประเทศ

ในลำดับต่อไป จะกล่าวถึงรายละเอียดและลำดับกิจกรรมของงานกลุ่มวิเทศสัมพันธ์ ซึ่งดำเนินงานในเรื่องการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านแรงงาน ในสถานการณ์โลกที่ปัจจุบันเต็มไปด้วยการแข่งขันเสรีและการบริโภคข้อมูลข่าวสารจำนวนมากด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ช่วยในการสื่อสารข้อมูล ความจำเป็นในเรื่องของการเพิ่มสมรรถนะการปฏิบัติงานส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยอาศัยการจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพิจารณาหาแนวทางดำเนินการดังกล่าว เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์และรับมือกับโลกไร้พรมแดนและยุคการแข่งขันเสรีได้

5. การปฏิบัติงานดำเนินงานของกลุ่มวิเทศสัมพันธ์ มีดังนี้

ก. การส่งเสริมวิชาการและการปฏิบัติตามพันธกรณีขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)

1. การดำเนินงานตามพันธกรณีหลักของ ILO

1.1 ดำเนินงานให้มีการปฏิบัติตามข้อบังคับหรือระเบียบภายใต้ธรรมนูญของ ILO

- 1.2 ศึกษาวิเคราะห์ / ประสานงาน / จัดทำรายงาน / เสนอแนะนโยบาย เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามอนุสัญญาที่ประเทศไทยให้สัตยาบัน อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐาน รายงานสถานการณ์ รวมทั้งเอกสารวิชาการต่าง ๆ
  - 1.3 ศึกษา / วิเคราะห์ / ประสานงาน / จัดทำรายงาน / เสนอแนะนโยบายเพื่อนำเสนอมาตรฐานแรงงาน (อนุสัญญา และข้อแนะ) ที่ได้รับการรับรองจากที่ประชุมใหญ่ของ ILO ต่อรัฐสภา
  - 1.4 จัดประชุมคณะกรรมการ / การสัมมนาไตรภาคี / พหุภาคีระดับชาติ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของไตรภาคีและประชาสังคม
  - 1.5 เผยแพร่ความรู้ ประชาสัมพันธ์ / จัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์
  - 1.6 นำเสนอรายงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา
2. การส่งคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุมประจำปีของ ILO
    - 2.1 จัดทำข้อมูลด้านวิชาการ / คำกล่าวปราศรัย / ประเด็นสนทนา / เอกสารประกอบการประชุม
    - 2.2 ดำเนินการเพื่อคัดเลือกผู้แทนฝ่ายนายจ้างและลูกจ้าง
    - 2.3 จัดทำองค์ประกอบคณะผู้แทนไทยและอนุมัติการเดินทางเข้าร่วมประชุม
    - 2.4 ประสานงานกับกระทรวงการต่างประเทศ
    - 2.5 อำนวยความสะดวกในการเดินทางและระหว่างการประชุม
    - 2.6 จัดประชุมไตรภาคี / พหุภาคีระดับชาติ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของไตรภาคีและประชาสังคม
    - 2.7 เผยแพร่ความรู้ ประชาสัมพันธ์ และจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์
    - 2.8 นำเสนอรายงานต่อคณะรัฐสภา
  3. ส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานแรงงานของ ILO
    - 3.1 ศึกษา/วิเคราะห์/ดำเนินการ/เสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับการพิจารณาให้สัตยาบันอนุสัญญาของ ILO
    - 3.2 ศึกษา/วิเคราะห์/ประสานงาน/จัดทำรายงาน/เสนอแนะนโยบายเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามอนุสัญญาที่ประเทศไทยไม่ให้สัตยาบัน ข้อแนะ ปฏิญญาฯ ข้อเสนอแนะ รายงานสถานการณ์ รวมทั้งเอกสารวิชาการต่าง ๆ

- 3.3 จัดทำคำชี้แจงกรณีการละเมิดสิทธิแรงงานภายใต้ ILO
  - 3.4 จัดประชุมคณะกรรมการ/การสัมมนาไตรภาคี/พหุภาคีระดับชาติ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของไตรภาคีและประชาสังคม
  - 3.5 เผยแพร่ความรู้ ประชาสัมพันธ์ และจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์
  - 3.6 นำเสนอรายงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา
4. การส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือในกรอบองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)
    - 4.1 ศึกษา/วิเคราะห์/ประสานงาน/เสนอแนะ/จัดทำ/กำกับดูแล ประเมินผลโครงการความร่วมมือกับ ILO
    - 4.2 พิจารณา/แต่งตั้ง/ประสานงาน/จัดทำข้อมูลด้านวิชาการ/คำกล่าว/เข้าร่วมการประชุมสัมมนา ฝึกอบรม คู่มือของ ILO
    - 4.3 จัดการประชุม/เป็นเจ้าภาพร่วมจัดการประชุม ILO ในประเทศไทย
    - 4.4 อำนวยความสะดวก/จัดทำข้อหารือ/ระหว่างผู้แทน ILO กับผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงแรงงาน
    - 4.5 อำนวยความสะดวกในการเดินทาง
    - 4.6 จัดประชุมคณะกรรมการ/การสัมมนาไตรภาคี/พหุภาคีระดับชาติ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของไตรภาคีและประชาสังคม
    - 4.7 เผยแพร่ความรู้ ประชาสัมพันธ์ และจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์
  5. ดำเนินงานด้านวิชาการระหว่างประเทศ
    - 5.1 ศึกษา/วิเคราะห์/จัดทำรายงาน/บทความทางวิชาการและสรุปสถานการณ์แรงงานรอบโลก
    - 5.2 ศึกษา/ติดตาม/ดำเนินงาน/จัดทำรายงาน/เข้าร่วมการประชุมด้านสิทธิมนุษยชนนอกกรอบ ILO
    - 5.3 เผยแพร่ความรู้ ประชาสัมพันธ์/จัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์
  6. งานแผนงาน / งบประมาณ และรายงานผลการดำเนินงาน
    - 6.1 จัดทำคำของบประมาณประจำปี
    - 6.2 จัดทำแผนงาน และแผนปฏิบัติการประจำปี
    - 6.3 ปรับแผนปฏิบัติการ และแผนการใช้จ่ายเงิน (ในกรณีจำเป็น)
    - 6.4 ควบคุมการใช้จ่าย / ติดตามผลการใช้งบประมาณประจำปี

- 6.5 จัดทำงบประมาณการเงินสดภาครัฐ
- 6.6 จัดทำรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณและการดำเนินงานรายเดือน/รายไตรมาส และรายปี
- 6.7 จัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายต่าง ๆ เช่น นโยบายรัฐบาล
- 6.8 จัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามกรอบ RBM,PSO การควบคุมภายใน และอื่น ๆ
- 6.9 จัดทำตัวชี้วัดตามกรอบ RBM,PSO การควบคุมภายใน และอื่น ๆ

ข. การส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือในกรอบพหุภาคี

1. ความร่วมมือในกรอบอาเซียน และอาเซียน+ 3 (จีน ญี่ปุ่น และเกาหลี)
  - 1.1 ศึกษา/วิเคราะห์/เสนอแนะ/พิจารณาโครงการความร่วมมือภายใต้กรอบอาเซียน และอาเซียน + 3
  - 1.2 แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาเข้าร่วมโครงการ/ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
  - 1.3 ประสานการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้โครงการ เช่น การฝึกอบรม/ประชุม/สัมมนา ฯลฯ กับหน่วยงานที่ดำเนินโครงการ และประเทศที่รับผิดชอบการดำเนินโครงการ
  - 1.4 ติดตาม/ประเมินผลกิจกรรมต่างๆ และความคืบหน้าในการดำเนินงานโครงการ
  - 1.5 แจ้งข้อมูล/ตอบข้อถามต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานของกระทรวงแรงงานแก่ประเทศอาเซียน หรือสำนักเลขาธิการอาเซียนที่ร้องขอมา
  - 1.6 พิจารณา/แต่งตั้ง/ประสานงาน/เข้าร่วมการประชุมอื่น ๆ ในกรอบอาเซียน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
  - 1.7 จัดการประชุม/เป็นเจ้าภาพร่วมจัดการประชุมระหว่างประเทศในประเทศไทย
  - 1.8 เผยแพร่ความรู้/ประชาสัมพันธ์/จัดทำเอกสาร
2. การประชุมรัฐมนตรีแรงงานอาเซียน และเจ้าหน้าที่อาวุโส
  - 2.1 แจ้งหน่วยงานในสังกัดขอข้อมูลและท่าทีของประเทศไทยในเรื่องที่หน่วยงานนั้น รับผิดชอบ
  - 2.2 จัดเตรียมข้อมูลสำหรับการประชุม และกำหนดท่าทีของประเทศไทย
  - 2.3 อนุมัติองค์ประกอบคณะผู้แทนไทย และอนุมัติการเดินทางเข้าร่วมประชุม

- 2.4 ประสานงานกับกระทรวงการต่างประเทศ สำนักเลขาธิการอาเซียน และประเทศที่เป็นเจ้าภาพการประชุม
  - 2.5 ประสานและดำเนินงานด้านเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง
  - 2.6 จัดประชุมเตรียมการคณะผู้แทนไทยก่อนการเดินทาง
  - 2.7 จัดทำรายงานการประชุม และนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ
  - 2.8 เผยแพร่ความรู้/ประชาสัมพันธ์/จัดทำเอกสาร
  - 2.9 อำนวยความสะดวกในการเดินทาง
3. ความร่วมมือในกรอบเอเปค
    - 3.1 ศึกษา/วิเคราะห์/ให้ข้อคิดเห็น/เสนอแนะ/จัดทำโครงการความร่วมมือภายใต้กรอบเอเปค
    - 3.2 เข้าร่วมโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม ประชุม สัมมนา ฯลฯ ที่ได้รับการสนับสนุนจากเอเปค โดยผ่านคณะทำงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือคณะทำงานอื่นๆ
    - 3.3 พิจารณา/แต่งตั้ง/ประสานงาน/เข้าร่วมการประชุมประจำปีคณะทำงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เอเปค และการประชุมอื่น ๆ ในกรอบเอเปค ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
    - 3.4 พิจารณา/แต่งตั้ง/ประสานงาน/เข้าร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
    - 3.5 จัดการประชุม/เป็นเจ้าภาพร่วมจัดการประชุมระหว่างประเทศในประเทศไทย
    - 3.6 แจกข้อมูล/ตอบข้อถามต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของกระทรวงแรงงานแก่ประเทศสมาชิกเอเปค หรือสำนักเลขาธิการเอเปคที่ร้องขอมา
    - 3.7 เผยแพร่ความรู้ / ประชาสัมพันธ์/จัดทำเอกสาร
  4. ความร่วมมือในกรอบพหุภาคีอื่น ๆ เช่น (ASEM , ACD ฯลฯ) และองค์การระหว่างประเทศ
    - 4.1 ศึกษา/วิเคราะห์/เข้าร่วม/เสนอแนะ/ให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือพหุภาคีต่าง ๆ และองค์การระหว่างประเทศ
    - 4.2 จัดประชุม/สัมมนาหน่วยงานในสังกัด เพื่อกำหนดท่าทีของประเทศไทยด้านแรงงาน หากมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง

- 4.3 ประสานงาน/ติดตามผลและความคืบหน้าในการดำเนินงานกับกระทรวงการต่างประเทศ
  - 4.4 พิจารณา/แต่งตั้ง/ประสานงาน/เข้าร่วมการประชุมประจำปี หรือการประชุม/สัมมนาอื่น ๆ ภายใต้กรอบพหุภาคีต่าง ๆ และองค์การระหว่างประเทศ
  - 4.5 แจงข้อมูล/ตอบข้อถามต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของกระทรวงแรงงานแก่ประเทศสมาชิกในกรอบพหุภาคีต่าง ๆ และองค์การระหว่างประเทศที่ร้องขอมา
  - 4.6 เผยแพร่ความรู้/ประชาสัมพันธ์/จัดทำเอกสาร
5. คณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ
    - 5.1 ทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานต่าง ๆ ที่แต่งตั้งโดยกระทรวงแรงงาน เพื่อกำหนดนโยบาย/ทิศทาง/แผนความร่วมมือ/การดำเนินงานพหุภาคี และการติดตามประเมินผล
    - 5.2 เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการร่วมแต่ละคู่กรณี (Joint Committee) และคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานต่าง ๆ ในกรอบพหุภาคีของหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พร้อมทั้งเตรียมข้อมูล/ประเด็น/ทำทีในส่วนองกระทรวงแรงงานและรายงานผล
6. การพบปะ/สนทนา/หารือพหุภาคีกับผู้แทนต่างประเทศ
    - 6.1 ประสานงานผู้แสดงความจำนงขอเข้าพบผู้บริหาร/ผู้ได้รับมอบหมายในเรื่องกำหนดเวลา และประเด็นที่จะหารือ
    - 6.2 แจงยืนยันกำหนดการเข้าพบ
    - 6.3 ขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
    - 6.4 เตรียมข้อมูล และบรรยายสรุปให้ผู้บริหาร
    - 6.5 อนุมัติค่าของขวัญและเลี้ยงรับรอง แล้วแต่กรณี
    - 6.6 ประสานสำนักบริหารกลางและสารนิเทศในการเตรียมการต้อนรับ
    - 6.7 บันทึกรายงานการสนทนา
    - 6.8 ปฏิบัติหน้าที่ล่าม แล้วแต่กรณี
    - 6.9 ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรณีที่ข้อสั่งการอันเนื่องมาจากการเข้าพบ
    - 6.10 ติดตามผลการทำงานตามข้อสั่งการ

7. งานวางแผน/งบประมาณและการรายงานผลการดำเนินงาน

- 7.1 จัดทำแผนงาน และแผนการดำเนินงานประจำปี
- 7.2 ปรับแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงิน (ในกรณีที่จำเป็น)
- 7.3 จัดทำค่าของงบประมาณประจำปี
- 7.4 ควบคุมการใช้จ่าย/ติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี
- 7.5 รายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณรายเดือน/รายไตรมาส และรายปี
- 7.6 รายงานผลการดำเนินงานรายเดือน/รายไตรมาส และรายปี
- 7.7 จัดทำรายงานตัวชี้วัดต่าง ๆ เช่น RBM, PSO และ ฯลฯ

ค. การส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือในกรอบทวิภาคี

1. ความร่วมมือด้านโครงการพัฒนาและอื่น ๆ

ความร่วมมือด้านโครงการ

- 1) หน่วยงานด้านความร่วมมือต่างประเทศอื่น ๆ แจ้งขอให้กระทรวงพิจารณาจัดทำโครงการความร่วมมือ
- 2) ศึกษา/วิเคราะห์/เสนอแนะ/ประสานการจัดทำโครงการความร่วมมือดังกล่าวกับหน่วยงานในสังกัด
- 3) จัดส่งโครงการ ไปยังหน่วยงานด้านความร่วมมือต่างประเทศดังกล่าวพิจารณา ดำเนินการ
- 4) ติดตามผลความคืบหน้าและแจ้งหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้องทราบ
- 5) ประสานการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้โครงการที่ได้รับอนุมัติกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการฝึกอบรม/ดูงาน/สัมมนาภายใต้โครงการ
- 6) ให้คำแนะนำ/ตรวจสอบ/ติดตามความคืบหน้าในการดำเนินโครงการ
- 7) ประเมินผลโครงการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 8) เผยแพร่ความรู้/ประชาสัมพันธ์/จัดทำเอกสาร

ความร่วมมือด้านต่าง ๆ ในกรอบทวิภาคี

- 1) เข้าร่วมการประชุมกับกระทรวงการต่างประเทศหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในเรื่องความร่วมมือทวิภาคี
- 2) จัดประชุม/จัดประชุมเตรียมการ/แจ้งหน่วยงานในสังกัดพิจารณา/ให้ข้อคิดเห็น/ทำที่/ข้อเสนอต่อกรอบความร่วมมือที่มีกระทรวงการต่างประเทศ หรือหน่วยงานอื่น ๆ เป็นหน่วยงานประสานงานกลางในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงแรงงาน
- 3) รวบรวมข้อมูล/ให้ข้อคิดเห็น/ตอบข้อถาม/จัดทำประเด็นหารือ/ประสานการดำเนินงานกับกระทรวงการต่างประเทศ หรือหน่วยงานอื่น ๆ
- 4) พิจารณา/แต่งตั้ง/ประสานงาน/เข้าร่วมการประชุมความร่วมมืออื่น ๆ ในกรอบทวิภาคี ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 5) จัดการประชุม/เป็นเจ้าภาพร่วมจัดการประชุมระหว่างประเทศ
- 6) ให้คำแนะนำ/ตรวจสอบ/ติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงาน
- 7) เผยแพร่ความรู้/ประชาสัมพันธ์/จัดทำเอกสาร

ความร่วมมือด้านผู้เชี่ยวชาญ/อาสาสมัคร

- 1) ศึกษา/วิเคราะห์ JD ของผู้เชี่ยวชาญ / อาสาสมัคร
- 2) แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาขอรับความช่วยเหลือด้านผู้เชี่ยวชาญ/อาสาสมัครที่ต่างประเทศเสนอ
- 3) พิจารณา/กลั่นกรอง/จัดลำดับความสำคัญของผู้เชี่ยวชาญ/อาสาสมัครที่หน่วยงานขอ
- 4) แจ้งขอรับความช่วยเหลือด้านผู้เชี่ยวชาญไปยังประเทศผู้ให้ พร้อมระบุ TOR และระยะเวลาการปฏิบัติงานของผู้เชี่ยวชาญ
- 5) ติดตามผลการพิจารณา/เตรียมการ/ประสานงานกรณีได้รับผู้เชี่ยวชาญ/อาสาสมัคร
- 6) ผู้เชี่ยวชาญ/อาสาสมัครเริ่มปฏิบัติงานในหน่วยงานที่ขอรับบริการ
- 7) สัมมนาผู้เชี่ยวชาญ/อาสาสมัคร เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน/รับทราบ/แก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น
- 8) ติดตาม/ประเมินผลการดำเนินงานของผู้เชี่ยวชาญ/อาสาสมัคร
- 9) รายงานสรุปผลการดำเนินงานของผู้เชี่ยวชาญ/อาสาสมัครเมื่อครบวาระ
- 10) เผยแพร่ความรู้/ประชาสัมพันธ์/จัดทำเอกสาร

2. การบริหารงานทุน

กรณีทุนประเภทต่าง ๆ (ทุนเชิญ ทุนศึกษา/ฝึกอบรม/ดูงาน /ทุนอื่น)

- 1) วิเคราะห์หลักสูตรและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) ตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครขอรับทุน
- 3) จัดทดสอบภาษาอังกฤษเบื้องต้น
- 4) เสนอชื่อผู้สมัครรับทุนให้แหล่งทุนพิจารณา
- 5) อนุมัติการเดินทางของผู้สมัครรับทุนให้แหล่งทุนพิจารณา
- 6) จัดทำสัญญาการกลับมารับราชการ/สัญญาขอใช้ทุน/แจ้ง กจ./กพ. (กรณีเป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน)
- 7) ติดตามรายงาน/ประเมินผลการรับทุน
- 8) จัดทำฐานข้อมูล
- 9) เผยแพร่รายงานการรับทุน หรือบรรยายให้ความรู้

จัดทำรายการการศึกษา/ดูงานให้แก่หน่วยงานจากในประเทศและต่างประเทศ

- 1) พิจารณาคำขอให้จัดรายการการศึกษา/ดูงาน
- 2) จัดทำกำหนดการศึกษา /ดูงาน พร้อมระยะเวลา
- 3) แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดรายการการศึกษา/ดูงานดังกล่าว
- 4) แจ้งกำหนดจัดการศึกษา/ดูงานให้แก่หน่วยงานที่ร้องขอทราบ พร้อมรายการค่าใช้จ่าย
- 5) อำนวยความสะดวกในการศึกษา / ดูงานให้แก่หน่วยงานที่ร้องขอ
- 6) ดำเนินการด้านพิธีการ/ล่าม ในกรณีคณะศึกษา/ดูงานขอเข้าพบผู้บริหาร
- 7) จัดเตรียมเอกสารพร้อมคำกล่าว ในกรณีที่ผู้บริหารกระทรวงเป็นประธานการต้อนรับคณะศึกษา/ดูงาน
- 8) เผยแพร่ความรู้/ประชาสัมพันธ์/จัดทำเอกสาร
- 9) การจัดทำฐานข้อมูล

3. คณะกรรมการ/คณะกรรมการร่วม/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ

- 3.1 ทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานต่าง ๆ ที่แต่งตั้งโดยกระทรวงแรงงาน เพื่อกำหนดนโยบาย/ทิศทาง/แผนความร่วมมือ/การดำเนินงาน ทวิภาคี และการติดตามประเมินผล

- 3.2 เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการร่วมแต่ละคู่กรณี (Joint Committee) และคณะกรรมการ/ คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานต่าง ๆ ในกรอบทวิภาคีของหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ พร้อมจัดเตรียมข้อมูล/ประเด็น/ทำทีในส่วนของกระทรวงแรงงาน และ รายงานผล
4. การพบปะ/สนทนา/หารือทวิภาคีกับผู้แทนต่างประเทศ
- 4.1 ประสานงานผู้แสดงความจำนงขอเข้าพบผู้บริหาร/ผู้ได้รับมอบหมายในเรื่องกำหนดเวลา และประเด็นที่จะหารือ
- 4.2 แจ้งยืนยันกำหนดการเข้าพบ
- 4.3 ขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 4.4 เตรียมข้อมูล และบรรยายสรุปให้ผู้บริหาร
- 4.5 อนุมัติค่าของขวัญและเลี้ยงรับรอง แล้วแต่กรณี
- 4.6 ประสานสำนักบริหารกลางและสารสนเทศในการเตรียมการต้อนรับ
- 7.4 บันทึกรายงานการสนทนา
- 4.8 ปฏิบัติหน้าที่ล่าม แล้วแต่กรณี
- 4.9 ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรณีมีข้อสั่งการอันเนื่องมาจากการเข้าพบ
- 4.10 ติดตามผลการดำเนินงานตามข้อสั่งการ
5. งานแผนงาน/งบประมาณและการรายงานผลการดำเนินงาน
- 5.1 จัดทำแผนงาน และแผนการดำเนินงานประจำปี
- 5.2 ปรับแผนการดำเนินงาน และแผนการใช้จ่ายเงิน (ในกรณีจำเป็น)
- 5.3 จัดทำคำของบประมาณประจำปี
- 5.4 ควบคุมการใช้จ่าย/ติดตามผลการใช้งบประมาณประจำปี
- 5.5 รายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณรายเดือน/รายไตรมาส และรายปี
- 5.6 รายงานผลการดำเนินงานรายเดือน/รายไตรมาส และรายปี
- 5.7 จัดทำรายงานตัวชี้วัดต่าง ๆ เช่น RBM, PSO และ ฯลฯ

สรุปภารกิจของกลุ่มวิเทศสัมพันธ์ สำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ สังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน จึงมีภารกิจมากมายที่จะต้องประสานงานรวบรวมข้อมูลและ สถานการณ์เพื่อติดตามการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านแรงงานกับ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งความร่วมมือในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี ตลอดจนกับองค์การระหว่าง

ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ในโลกปัจจุบัน ซึ่งให้ความสำคัญกับข้อมูลทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และปัญหาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม โดยที่ประเทศใดมีข้อมูลมากก็จะเป็นประเทศที่มีอำนาจและยังมีความได้เปรียบในการดำเนินความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ

6. สภาพปัญหาการจัดการข้อมูลที่ยังเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านแรงงาน

จากภารกิจงานวิเทศสัมพันธ์ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านแรงงาน ของกลุ่มวิเทศสัมพันธ์ สำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด จะเห็นได้ว่า ในการปฏิบัติงานจะมีข้อมูลเรื่องต่าง ๆ เข้าสู่องค์กรเป็นจำนวนมากทั้งจากหน่วยงานภายนอกกระทรวงและหน่วยงานภายในกระทรวง ทั้งเอกสารภาษาไทยและเอกสารภาษาต่างประเทศ ทั้งข้อมูลในเรื่องขององค์การ เรื่องราว และเรื่องบุคคล ตลอดจนลักษณะประเภทของเอกสารที่แตกต่างกัน เช่น เอกสารเป็นเล่ม วารสาร หรือหนังสือเป็นฉบับ ความเชื่อมโยงหรือเกี่ยวข้องของข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่ต้องรวบรวมมาใช้ประกอบในการดำเนินงานเรื่องเดียวกันหรือต้องประสานงานรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมอีก ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งหากไม่มีการจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้การปฏิบัติงานไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร เนื่องจากไม่สามารถนำเสนอข้อมูลหรือความคิดเห็นให้ผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาใช้ประกอบในการตัดสินใจได้อย่างเท่าที่ควรเป็น รวมทั้งการปฏิบัติงานเชิงรุกให้เกิดประโยชน์ต่อทางราชการในด้านการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านแรงงาน ของประเทศไทย

สภาพปัญหาปัจจุบันในการจัดการข้อมูลของกลุ่มวิเทศสัมพันธ์ มีดังนี้

1. มีเอกสารจำนวนมาก ทำให้สภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงานดูไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย อีกทั้งมีเอกสารซ้ำซ้อนจำนวนมากเกินความต้องการใช้ ไม่สามารถจัดเก็บได้พอในตู้เก็บเอกสารที่มีจำกัด ตัวอย่าง เช่น เอกสารข้อมูลผลการดำเนินงานจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงาน ที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานแต่ละคนต่างประสานขอมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน 3 คน ก็เท่ากับขอมาใช้งาน 3 เล่ม ซึ่งความจริงควรที่จะจัดเก็บเป็นแหล่งข้อมูลให้ใช้ประโยชน์ร่วมกันโดยเก็บไว้เพียง 1 เล่ม หรือตัวอย่างเช่น การจัดเก็บแฟ้มข้อมูลองค์การระหว่างประเทศ ควรจะมีแฟ้มใช้ประโยชน์ร่วมกัน มิใช่ต่างคนต่างมีแฟ้มเรื่องเดียวกันไว้ใช้และต่างคนต่างเก็บ ทำให้มีแฟ้มซ้ำซ้อนเป็นปัญหาในการจัดเก็บ เป็นต้น

2. ปัญหาความขัดแย้งหรือต่างกันของข้อมูล อันเนื่องจากข้อมูลที่นำไปใช้งาน ไม่มีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย และอาจมาจากสาเหตุของการกระจัดกระจายของข้อมูลด้วย เช่น ข้อมูลความร่วมมือระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งมีการจัดเก็บข้อมูลทั้งงานความร่วมมือ ในกรอบพหุภาคีและงานความร่วมมือในกรอบทวิภาคี เป็นต้น

3. ไม่มีระบบจัดการข้อมูลหรือระบบการจัดเก็บแฟ้ม/เอกสารเพื่อการใช้งาน ร่วมกัน การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและการมองภาพรวมเพื่อติดตามสถานการณ์ไม่เป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพ และมีการสร้างแฟ้มข้อมูลขึ้นมาใหม่เพิ่มมากขึ้น

4. ปัญหาความไม่ถูกต้องของข้อมูลมีมากขึ้น เนื่องจากข้อมูลต่าง ๆ ไม่ได้ถูก เก็บรวมกัน จึงไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลเพื่อนำมาปรับปรุงให้ข้อมูลถูกต้องได้ง่ายขึ้น

5. ปัญหาการสูญหายของข้อมูล เนื่องจากการจัดเก็บไม่เป็นระบบ เอกสาร กระจัดกระจาย ไม่สามารถค้นหาได้ ทำให้เป็นปัญหาในการปฏิบัติงาน

ผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้การติดตามสถานการณ์การพัฒนา และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านแรงงาน ขาดการมองภาพรวมอย่างมี ประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การประเมินการวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์และการดำเนินงานเชิงรุก ต่อไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการดำเนินงานอย่างคุ้มค่า ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ความร่วมมือ ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า

ตัวอย่าง เช่น ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ ซึ่งในปัจจุบันแต่ละประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกยุคไร้พรมแดนและยุคการแข่งขันเสรี ดังเช่น กลุ่ม ประเทศความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (Asia Pacific Economic Cooperation : APEC) และกลุ่มอาเซียน ก็ให้ความสำคัญในเรื่องเช่นกัน กิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การประชุมคณะทำงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development Working Group : HRDWG) ตั้งแต่ครั้งที่ 11 จนถึงปัจจุบัน โดยประชุมปีละ 1 ครั้ง, โครงการ อาเซียนด้านการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ASEAN Regional Project on Human Resources Development Planning) ซึ่งมีเป้าหมายในการดำเนินโครงการ ฯ เพื่อปรับปรุงการ

วางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นการสนับสนุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยสร้างความมั่นใจว่ากำลังแรงงานจะมีความสามารถและทักษะในลักษณะคู่คุณค่าการลงทุน รวมทั้งมีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาของประเทศสมาชิกอาเซียน ฯลฯ เป็นต้น

ปัญหาในการปฏิบัติงานที่ขาดการมองภาพองค์รวมของสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานรับผิดชอบเรื่องกลุ่ม APEC และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานรับผิดชอบกลุ่มอาเซียน ต่างคนต่างปฏิบัติงานในความรับผิดชอบ จึงไม่มีการมองภาพรวมโดยศึกษาค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์/กำลังแรงงานของประเทศไทย ทั้งจากความร่วมมือกับกลุ่ม APEC และกลุ่มอาเซียน กับความคืบหน้าของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์/กำลังแรงงานในส่วนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงาน /หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อการประเมินสถานการณ์ ติดตามผลการพัฒนาที่ผ่านมาและแนวโน้มในอนาคต ว่าควรจะเป็นไปในทิศทางใด ที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดในความร่วมมือ หรือควรปรับปรุงหรือไม่เพื่อให้ทันกับกระแสโลกาภิวัตน์ยิ่งกว่านี้ หรือขณะนี้อยู่ในจุดที่ได้เปรียบประการใดหรือไม่ คู่คุณค่างบประมาณที่เสียไปหรือไม่ หรือต้องเร่งระดมสรรพกำลังในการร่วมกันดำเนินการพัฒนา

สาเหตุของปัญหาดังกล่าวเนื่องจากขาดการวางระบบการจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ที่จะสามารถเอื้ออำนวยในการปฏิบัติงานและสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร รวมทั้งขาดความเตรียมพร้อมในการสนับสนุนข้อมูลครบถ้วนอย่างถูกต้องทันการณ์ สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนความรู้สถานการณ์ความสัมพันธ์และดำเนินการร่วมมือระหว่างประเทศ ในระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และกับหน่วยงานภายนอกกระทรวงที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

นอกจากนี้ การกระจายของข้อมูล ยังก่อให้เกิดปัญหาในการส่งมอบงานสำหรับผู้รับหน้าที่ปฏิบัติงานแทน ในเรื่องของการติดตามสถานการณ์ เนื่องจากการกระจายของข้อมูล ทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคสูญเสียเวลาในการสืบค้น ศึกษาภาพรวมสถานการณ์ เพื่อการปฏิบัติงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป ปัญหาด้านข้อมูลที่มีจำนวนมากและไม่มีการจัดการให้เป็นระบบตามที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด จำเป็นต้องได้รับการเร่งแก้ไขปรับปรุงและจัดการให้มีระบบจัดเก็บ
เพิ่มข้อมูลและระบบจัดเก็บเอกสาร ที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้และสามารถสนับสนุนการ
ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และส่งเสริมในการเพิ่มขีดความสามารถด้านการประเมินและ
วิเคราะห์สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ เพื่อการวางแผนด้านการส่งเสริมและพัฒนา
ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านแรงงาน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของ
ตลาดแรงงาน

บทที่ 3

กรอบแนวความคิดและแนวทางปรับปรุงการจัดการข้อมูล

สถานการณ์โลกตามกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตลอดเวลา พร้อม ๆ กับที่เกิดการอุบัติขึ้นของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ในโลกแทบทุกด้าน ทั้งปัญหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น สงครามระหว่างประเทศ การก่อการร้าย สถานการณ์ยาเสพติดระหว่างประเทศ สถานการณ์โรคระบาดรุนแรง และภัยธรรมชาติร้ายแรง ฯลฯ เป็นต้น

ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ทุกประเทศในโลกจึงต้องเตรียมพร้อมและปรับตัวให้ทันกับเหตุการณ์ โดยสร้างกรอบแนวความคิดที่เป็นระบบ ในการติดตามรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ทั้งภายในประเทศ และสถานการณ์ระหว่างประเทศ ในลักษณะ “รู้เขา รู้เรา” (รู้จักทั้งต่างประเทศ และประเทศตนเองหรือวิเคราะห์สถานการณ์ทุกฝ่ายทั้งในแง่บวกและลบ) เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายต่างประเทศ การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความร่วมมือในการดำเนิน โครงการพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามที่ควรเป็น และบรรลุผลสำเร็จในการพัฒนา

การเตรียมรับมือสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของโลกจึงต้องเสริมสร้างวิธีคิดของคนให้ตามทันการเปลี่ยนแปลง ภาพการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในกิจการระหว่างประเทศต่าง ๆ ในสังคมโลก ที่ประจักษ์ได้ชัดเจนในบางส่วนหนึ่ง คือ ไม่มีใครปฏิเสธได้ว่าความเจริญเติบโตและความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยีข่าวสาร (Information Technology) ได้มีส่วนอย่างสำคัญต่อการเรียนรู้การรับรู้กิจกรรมภายนอกประเทศ รวมทั้งกิจกรรมระหว่างประเทศของประเทศต่าง ๆ แม้กระทั่งกิจกรรมของผู้คน ความก้าวหน้านี้เอง ทำให้ประเทศในโลกให้ความสนใจในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยพิจารณาสิ่งแวดล้อมหรือบริบทของสถานการณ์ภายในประเทศ ควบคู่กับสิ่งแวดล้อมภายนอก หรือสถานการณ์ภายนอกประเทศ

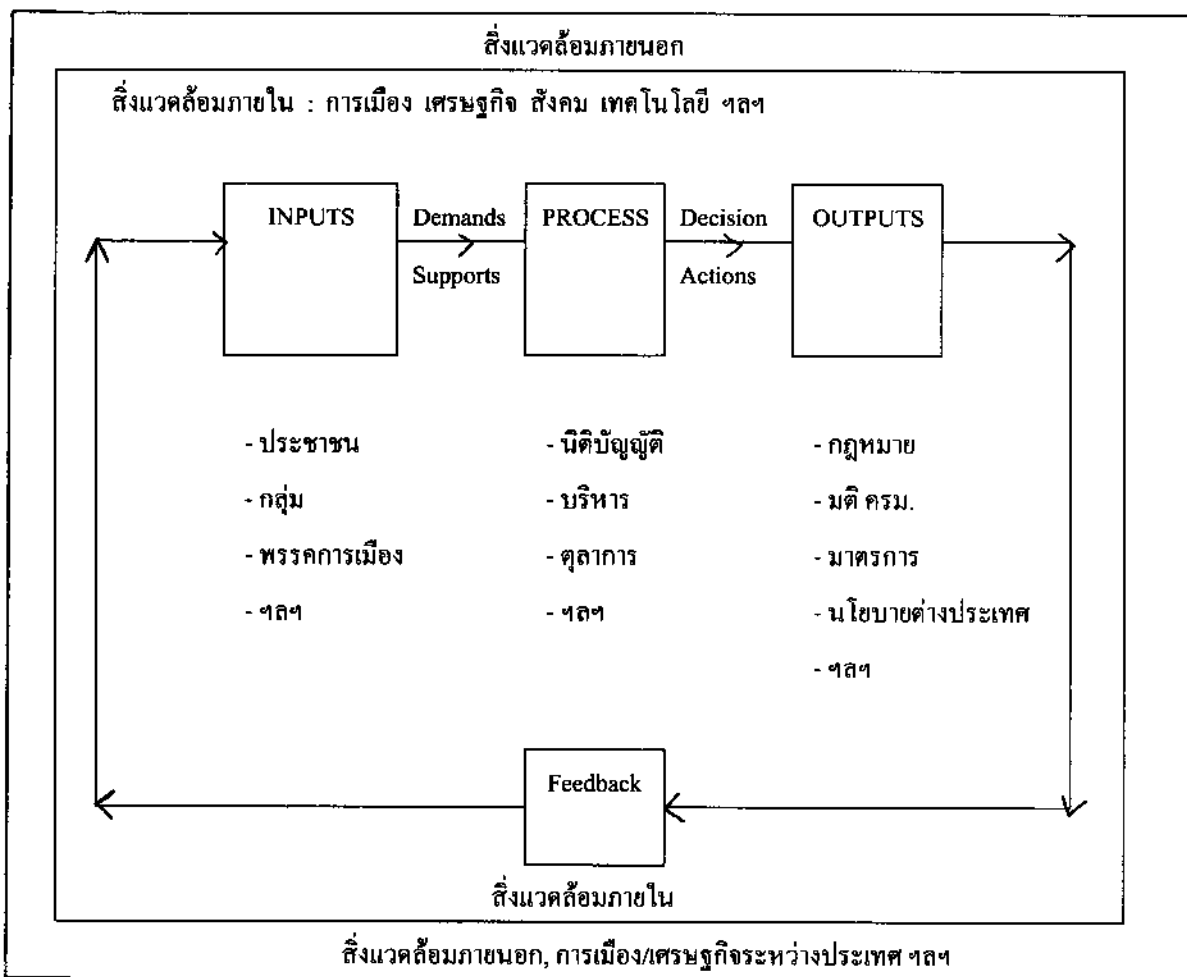
กรอบแนวความคิด

ดังนั้น งานวิเทศสัมพันธ์ของสำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งมีการกิจเกี่ยวข้องับสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (การเมืองภายนอก) ในการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านแรงงาน จึงควรมีการจัดการข้อมูลวิชาการของงานวิเทศสัมพันธ์ ที่ยังไม่เป็นระบบ ให้เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ สามารถสนับสนุนการดำเนิน

ภารกิจได้ดียิ่งขึ้นกว่านี้ โดยเริ่มจากตัวอย่างลำดับกรอบแนวความคิดที่เป็นระบบ ที่อาจเป็นพื้นฐานกว้างๆ ดังนี้

(สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. “การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา” ,พิมพ์ครั้งที่ 7 ,ตุลาคม 2541, หน้า 183.)

1. กรอบแนวความคิดตามทฤษฎีระบบของเดวิด อีสตัน (David Easton) ในการวิเคราะห์ระบบการเมือง

แผนภาพที่ 1 แสดงทฤษฎีระบบ (The System Theory) ตามแนวความคิดของเดวิด อีสตัน

เควิด ฮีสตัน เป็นนักรัฐศาสตร์คนแรกที่น่าความคิดเชิงระบบมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ระบบการเมืองตามแผนภาพที่น่าเสนอข้างต้น โดยอธิบายกรอบแนวความคิดดังกล่าวเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมืองกับสภาพแวดล้อมว่า สิ่งใดที่เกิดขึ้นภายในสภาพแวดล้อม จะส่งผลกระทบเข้าสู่ระบบการเมืองในรูปของปัจจัยนำเข้า (inputs) ระบบการเมืองจะต้องทำหน้าที่ในการตัดสินใจ และนำการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติ ผลผลิตของระบบการเมืองคือปัจจัยนำออก (outputs) จะกลับเข้าสู่ระบบในรูปของปัจจัยสิ่งแวดล้อมหรือในบางกรณีอาจจะส่งกลับโดยตรงเข้าสู่ระบบการเมือง โดยไม่ผ่านปัจจัยสิ่งแวดล้อม ปัจจัยสิ่งแวดล้อมจะถูกนำเข้าสู่ระบบการเมืองในรูปของความต้องการ (demands) และการสนับสนุน (Supports) ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมืองและปัจจัยสิ่งแวดล้อมแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าแท้จริงแล้วปัจจัยนำออกก็คือผลผลิตของระบบการเมือง ดังนั้นความสัมพันธ์เหล่านี้จึงมีความต่อเนื่องโดยตลอด

ตามแผนภาพจะเห็นได้ว่า ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายนอกระบบจะถูกแปลงเป็นปัจจัยนำเข้าในรูปของความต้องการและการสนับสนุน เมื่อปัจจัยนำเข้าถูกนำเข้าสู่ระบบการเมือง ระบบการเมืองจะทำหน้าที่ในการแปลงปัจจัยนำเข้าไปเป็นปัจจัยนำออก ซึ่งเป็นผลผลิตของระบบการเมือง และปัจจัยนำออกจะส่งผลกระทบ (Feedback) ไปสู่สิ่งแวดล้อมและกลับเป็นปัจจัยนำเข้าไปสู่ระบบการเมืองเป็นวัฏจักร

จากกรอบแนวความคิดทฤษฎีระบบดังกล่าวของเควิด ฮีสตัน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างกรอบแนวความคิดเพื่อดำเนินงานวิเทศสัมพันธ์ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านแรงงาน โดยพิจารณาถึงการดำเนินความร่วมมือระหว่างประเทศในโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมภายใน ซึ่งหมายถึงสถานการณ์ภายในประเทศด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ฯลฯ และสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งหมายถึงสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงหรือความเป็นไปในสังคมโลก ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สถานการณ์การเมืองหรือเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รวมทั้งสถานการณ์ปัญหาระหว่างประเทศ ฯลฯ ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) และส่งผลกระทบต่อกระบวนการกำหนดนโยบายต่างประเทศ การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ

จากกรอบแนวความคิดสำหรับการดำเนินงานวิเทศสัมพันธ์ จะทราบได้ว่าต้องมีการรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการกิจ เพื่อนำมาประกอบในการพิจารณาจัดทำโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศด้านแรงงาน ดังนั้น ประการสำคัญอย่างยิ่งคือต้องมีการจัดการข้อมูลที่ดี เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

2. การนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ โดยทำ SWOT Analysis

(อุทิศ ขาวเขียว. การวางแผนกลยุทธ์, กันยายน 2542.)

S ย่อมาจากคำว่า Strength หมายถึง จุดแข็งซึ่งส่งผลให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดยิ่งขึ้น

W ย่อมาจากคำว่า Weakness หมายถึง จุดอ่อนซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

O ย่อมาจากคำว่า Opportunity หมายถึง โอกาสของความได้เปรียบ ทำให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

T ย่อมาจากคำว่า Threat หมายถึง ภัยคุกคามซึ่งอาจเป็นปัญหาอุปสรรคในการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

เมื่อรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ทั้งภายในประเทศและสถานการณ์ภายนอกประเทศมาแล้ว ต้องนำมาวิเคราะห์ SWOT เพื่อหาจุดอ่อน และภัยคุกคาม/อุปสรรคที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ หรือเพื่อหาจุดแข็งและโอกาสที่ส่งผลดีต่อการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ ก่อนที่จะดำเนินการวางแผนหรือดำเนินโครงการความร่วมมือทั้งภายในกรอบทวิภาคีและกรอบพหุภาคี ตัวอย่างเช่น

(อุทิศ ขาวเขียว. การวางแผนยุทธศาสตร์, ตุลาคม 2543.)

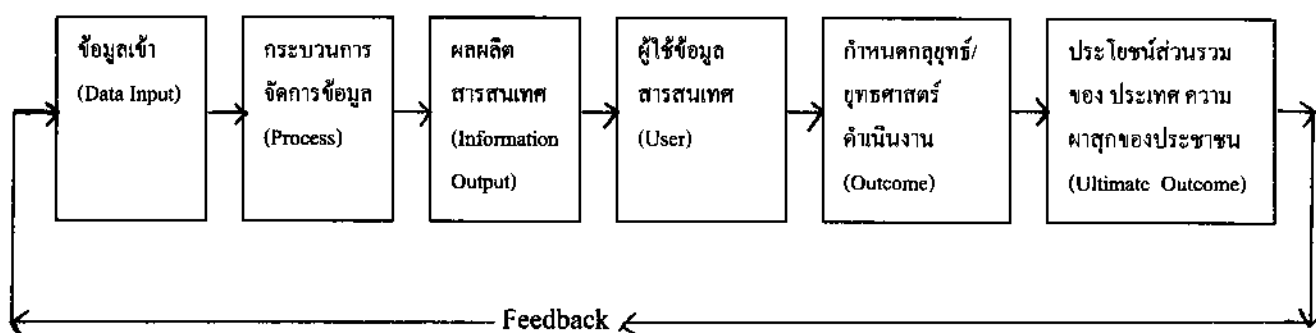
<p>จุดอ่อน (W – Weakness)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คนส่วนใหญ่การศึกษา – สมรรถนะต่ำ 2. มีภาวะยากจน – เหลื่อมล้ำรายได้ – บริการสังคม 3. การทุจริตคอร์รัปชั่นรุนแรง 4. ทรัพยากรร้อยละ – ขัดแย้งเพิ่มขึ้น 5. ฐานวิทย์อ่อนแอกว่าต่างชาติ 6. เศรษฐกิจยังไม่ฟื้นเท่าที่ควร 7. งบฯ จำกัด หนี้สาธารณะสูง 8. สมรรถนะการผลิตและแข่งขัน 9. กฎระเบียบไม่สอดคล้องกระจายอำนาจ – ส่วนร่วม 10. วิกฤตกระทบสังคม 11. ท้องถิ่น – ชุมชนขาดความพร้อม 12. สิ่งแวดล้อม – คุณภาพชีวิตเสื่อมโทรม 13. เมืองมีสมรรถนะด้อยลง 	<p>โอกาส (O- Opportunities)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เศรษฐกิจใหม่เพิ่มประสิทธิภาพ-ผลิต/บริการประเทศ 2. การค้าเสรี / ว & ท เสริมสมรรถนะแข่งขันเอกชน 3. กระแสยั่งยืน – การมีส่วนร่วมเร่งปรับระบบรัฐ 4. ร่วมมือภูมิภาคขยายฐาน – ตลาดสากลได้
<p>ข้อจำกัด (T- Threat)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กระแสโลกเร็วกว่าตามทัน 2. การค้าโลก ไทยด้อยกว่า – ถูกกัน 3. ทุนต่างชาติเคลื่อนย้าย-จำกัด 4. นโยบายประเทศเพื่อนบ้านผันผวน 	<p>จุดแข็ง (S – Strength)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ดัชนีตัวประชาธิปไตย ปฏิรูปรัฐ กระจายอำนาจ 2. องค์กรชุมชน – เครือข่ายเข้มแข็ง 3. วัฒนธรรมหลากหลาย สมานฉันท์ ยืดหยุ่น 4. มีทุนเศรษฐกิจระดับหนึ่งเป็นฐานการพัฒนา 5. เป็นแหล่งอาหารโลก ท่องเที่ยว บริการสุขภาพ 6. ที่ตั้งเป็นศูนย์กลางภูมิภาคปลอดภัย ธรรมชาติ

จากการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์โดยทำ SWOT Analysis ดังตัวอย่างข้างต้น การกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกระยะยาวในเรื่องของการเพิ่มสมรรถนะ และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ คงต้องใช้โอกาส (O - Opportunities) ระบบเศรษฐกิจใหม่ การค้าเสรี และศักยภาพทางภูมิศาสตร์ คือการเป็นแหล่งอาหารโลกฯ จุดแข็ง (S / Strength) ในการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหาร การท่องเที่ยว การบริการต่าง ๆ ภายใต้การสนับสนุนของทุนเศรษฐกิจที่มีอยู่เดิมและความเข้มแข็งของเอกชน ซึ่งเป็นจุดแข็ง (จุดแข็ง S / Strength) ตลอดจนความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมาจากโอกาส (O/Opportunities) ผลจากการวิเคราะห์สถานการณ์ทำให้สามารถกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกระยะยาว และนำไปสู่การวางแผนการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อดำเนินโครงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ต่อไปอย่างถูกทิศทาง

3. ระบบสารสนเทศสำหรับการบริหาร (Management Information System / MIS)

การวิเคราะห์สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ในการกำหนดยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ในการดำเนินงานต่อไปได้ ขึ้นอยู่กับการรวบรวม ข้อมูล (Data) และการจัดการที่ดี ข้อมูลที่จะนำมาประกอบในการวิเคราะห์นั้นมีความครอบคลุมประเด็นครบถ้วนทันสมัยและถูกต้องหรือไม่ รวมทั้งมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ซึ่งต้องพิจารณาแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย และนอกจากนี้ ในโลกยุคปัจจุบันข่าวสารคืออำนาจ การจัดทำระบบสารสนเทศสำหรับการบริหาร (Management Information System / MIS) เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานและการบริหารพัฒนาในด้านต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกองค์กรต้องมีการจัดการในเรื่องดังกล่าว เพื่อใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์และการตัดสินใจในการบริหารและการดำเนินงาน ตามแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงระบบสารสนเทศสำหรับการบริหารและประโยชน์ของระบบฯ

ในที่นี้จะขออธิบายความหมายของคำว่า **ข้อมูล (Data)** และ **สารสนเทศ (Information)**

(สุชาดา กิระนันท์ เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ : ข้อมูลในระบบสารสนเทศ, 2542 หน้า 4 – 7)

ข้อมูล (Data) คือข้อความจริงเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยอาจเป็นตัวเลขหรือข้อความที่ทำให้ทราบความเป็นไปหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น ข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยในช่วงเวลาหนึ่ง บอกถึงการท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศในประเทศไทย เป็นต้น ข้อมูลจึงบอกเกี่ยวกับสถานการณ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นหรือสิ่งที่ปรากฏขึ้น และข้อมูลจะคงสภาพการเป็นข้อมูลอยู่เช่นนั้น ไม่ว่าจะมีการนำไปใช้หรือไม่ หรือผู้ใดเป็นผู้นำไปใช้ ทั้งนี้ข้อมูลอาจมีลักษณะเป็นข้อความ ซึ่งเมื่อนำมาใช้จะต้องทำการตีความหรือพิจารณาความหมายของข้อความเหล่านั้นเพื่อหาข้อสรุปเพื่อตัดสินใจต่อไป หรือข้อมูลอาจมีลักษณะเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปประมวลผลได้ โดยอาศัยวิธีหรือกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลในระดับต่าง ๆ กัน เพื่อหาข้อสรุปสำหรับพิจารณาตัดสินใจต่อไป

ข้อมูลที่มีคุณภาพ ทันสมัย และครอบคลุมตามความต้องการเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคที่มีการแข่งขันสูงในทุก ๆ ด้าน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สังคม ข้อตกลงระหว่างประเทศ และ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร โทรคมนาคมที่นำมาซึ่งสภาพที่เป็นโลกาภิวัตน์ หรือการไร้พรมแดนระหว่างประเทศ การมีข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ประกอบการตัดสินใจกลายเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานของความอยู่รอด การได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านั้นที่มีคุณภาพที่ดี จึงเป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก

สารสนเทศ (Information) คือข้อความรู้ที่ประมวลและวิเคราะห์ได้จากข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องนั้น จนได้ข้อสรุปเป็นข้อความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยเน้นที่การเกิดประโยชน์คือความรู้ที่เกิดเพิ่มขึ้นกับผู้ใช้

ดังนั้น คุณภาพของสารสนเทศจึงขึ้นอยู่กับข้อมูลที่น่ามาพิจารณาว่าเป็นข้อมูลที่เหมาะสมและเป็นข้อมูลที่มีคุณภาพดี คือมีความถูกต้องเชื่อถือได้ รวมทั้งกระบวนการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสามารถสร้างสารสนเทศที่ต้องการ นอกจากความเชื่อถือได้แล้ว สารสนเทศที่ดีจะต้องเป็นสารสนเทศที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ และต้องมาถึงผู้ใช้ทันเวลาด้วย

จากแผนภาพแสดงระบบสารสนเทศสำหรับการบริหาร และประโยชน์ของระบบฯ อาจอธิบายได้ดังนี้

ส่วนที่เป็น ข้อมูลเข้า (Input) คือการนำเอาข้อมูลที่รวบรวมมาจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งก็คือ Data

ส่วนที่เป็น กระบวนการจัดการข้อมูล (Process) คือการนำเอาข้อมูล (Data) มาประมวลลำดับเรื่องราว ดำเนินการวิเคราะห์ และประมวลสรุป ซึ่งในส่วนนี้ดำเนินการได้ทั้งในลักษณะ Manual (ไม่ใช่คอมพิวเตอร์) และ Information Technology คือการนำเอาคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการทำงาน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ซึ่งสมัยปัจจุบันมีมากมายหลายประเภททั้งด้านสถิติและการวิเคราะห์รวมทั้ง Database (การจัดการฐานข้อมูล)

ส่วนที่เป็น ผลผลิตข้อมูลสารสนเทศ (Output) คือ สารสนเทศที่เป็นผลผลิตจากการวิเคราะห์ประมวลสรุปแล้ว สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารหรือดำเนินงานต่อไปได้

ส่วนที่เป็น ผู้ใช้ข้อมูล (Users) คือ ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง ผู้บริหารระดับต้น ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงาน และดำเนินงานตามความรับผิดชอบ

ส่วนที่เป็น Outcome คือผลลัพธ์จากการที่ผู้ใช้ข้อมูล (Users) ทั้ง 3 ระดับดังกล่าว ได้นำสารสนเทศไปใช้ในงานต่าง ๆ เช่น การกำหนดกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์การพัฒนา ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศ

ส่วนที่เป็น Ultimate Outcome คือ ผลลัพธ์ขั้นปลาย หมายถึง ผลลัพธ์สุดท้ายที่เกิดขึ้นจาก outcome ดังกล่าว ตัวอย่างเช่น ที่ผู้บริหารดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศซึ่งช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ส่งผลดีต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ และความอยู่ดีกินดีของประชาชน

ส่วนที่เป็น Feedback คือ การย้อนกลับไปสู่ส่วนที่เป็นข้อมูลนำเข้า ในลักษณะเป็นวัฏจักร หมายถึง ถ้าผลที่เกิดขึ้นในส่วนผลลัพธ์ขั้นปลาย (Ultimate outcome) ปรากฏว่าไม่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาประเทศ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจยังไม่มีดี และประชาชนหรือผู้ใช้แรงงานไม่มีความมั่นคงผาสุกในชีวิต คงต้องมองย้อนกลับไปพิจารณาทบทวนตั้งแต่แรกว่าผิดพลาดตรงไหน หรือบกพร่องส่วนใด โดยเริ่มตั้งแต่ส่วนนำเข้าข้อมูล (Input) ว่าได้รับข้อมูลถูกต้องทันสมัยและเพียงพอหรือไม่ จนกระทั่งไปถึงการพิจารณาทบทวนกระบวนการ (process) และในส่วนต่าง ๆ ถ้าดับต่อมา

กรอบแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น เป็นเครื่องมือช่วยในการปฏิบัติงานด้านวิชาการหรืองานอื่นๆ ได้อย่างดี ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยนำไปประยุกต์ใช้ในแต่ละงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนดำเนินงานให้เกิดประสิทธิผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานตอบสนองตามนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลและกระทรวง

โดยสรุป จากแผนภาพที่แสดงกรอบแนวความคิดที่เป็นระบบ ดังที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ทั้งทฤษฎีระบบ (The System Theory) ของเดวิด อีสตัน การจัดทำ SWOT Analysis เพื่อการวิเคราะห์สถานการณ์ภายในและสถานการณ์ภายนอกประเทศ และการจัดการข้อมูลโดยจัดทำระบบสารสนเทศสำหรับการบริหาร (Management Information System /MIS) ล้วนเป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการข้อมูลวิชาการของงานวิเทศสัมพันธ์ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านแรงงานให้เป็นอย่างถูกต้องทิศทางที่ควรเป็นและตรงตามสภาพความเป็นจริง ตลอดจนยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการวิเคราะห์และคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ได้

4. แนวทางการจัดการข้อมูล

ก. กำหนดขอบเขตการรวบรวมข้อมูล

นำกรอบแนวความคิดตามทฤษฎีระบบ (The System Theory) มากำหนดกรอบหรือขอบเขตในการรวบรวมข้อมูลว่าควรมีข้อมูลด้านใดบ้าง ที่จำเป็นต้องค้นคว้าและประสานงานขอข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำมาจัดเก็บในหน่วยงาน ไว้ใช้ประโยชน์ในการประมวลสรุปวิเคราะห์และกำหนดแผนงานโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ

ข. แหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่จะรวบรวมมาใช้ในงาน อาจประสานขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในกระทรวงและภายนอกกระทรวง ทั้งองค์กรภาครัฐและหรือภาคเอกชน หรืออาจเป็นข้อมูลที่ติดตามจากข่าวสาร บทความ ในหนังสือพิมพ์ หรือหนังสือวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีมากมาย ทั้งข้อมูลและบทวิเคราะห์ซึ่งอาจให้แง่มุมมองหรือความคิดเห็นอีกมุมหนึ่ง โดยเฉพาะของผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ซึ่งมีมากทั้งความรู้และประสบการณ์ ความแตกต่างและประเภทของแหล่งข้อมูล จะช่วยในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากเมื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์

ค. การจัดระบบจัดเก็บข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลมาได้ หรือได้รับข้อมูล/เอกสารวิชาการจากแหล่งข้อมูลใดก็ตาม ต้องมีการนำข้อมูลหรือเอกสารมาจัดเก็บอย่างเป็นระบบ เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้ข้อมูลและช่วยให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยจัดระบบเก็บข้อมูลระบบเดียวที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ทุกคน และยังคงลดความซ้ำซ้อนของการจัดเก็บเอกสารหรือข้อมูลที่ทุกคนต่างคนต่างเก็บ ทำให้สถานที่จัดเก็บไม่เพียงพอต่อเอกสารที่มีจำนวนมากขึ้น ๆ

โดยส่วนใหญ่แล้ว ข้อมูลที่รวบรวมมาหรือได้รับจากแหล่งข้อมูล จะแบ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราว องค์กร และบุคคล ซึ่งอาจจัดเก็บโดยแยกเก็บตามแฟ้มที่ถูกกำหนดเป็นสีต่าง ๆ แยกต่างกันไป หรืออาจใช้แฟ้มสีเดียวกันแต่เก็บแยก อย่างไรก็ตาม ในโลกปัจจุบันซึ่งเต็มไปด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยต่าง ๆ คอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการจัดเก็บข้อมูล ดังนั้นหากองค์กรใดมีงบประมาณ บุคลากรมีจำนวนเพียงพอและมีความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ ก็อาจจัดเก็บข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งก็จะต้องมีการเริ่มจากการจัดเก็บข้อมูลดิบที่เรียกว่า Data ก่อนเช่นกัน จึงจะจัดทำข้อมูลตามที่กำหนดเพื่อจัดเก็บในฐานข้อมูล

การจัดหมวดหมู่ข้อมูล ซึ่งจะรวมทั้งการจัดระบบแฟ้มข้อมูลตามขอบเขตการรวบรวมข้อมูลที่กำหนดในงานที่รับผิดชอบ และข้อมูลหรือเอกสารที่ได้รับจากหน่วยงานอื่น ซึ่งมีทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและเกี่ยวข้องโดยอ้อม หรือเป็นข้อมูลที่จำเป็นต้องนำมาใช้ประกอบ

ในการดำเนินงาน โดยผู้จัดทำขอแนะนำเสนอการจำแนกข้อมูลเพื่อให้ได้ภาพรวมครบถ้วน เป็นข้อมูลภาพรวม ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาในลักษณะ “รู้เขา รู้เรา” มีดังนี้

ตัวอย่างการจัดระบบจัดเก็บแฟ้มข้อมูลหรือเอกสาร

1. การเมือง
  - 1.1 การเมืองภายใน (สถานการณ์และปัญหา)
  - 1.2 ประวัติการปกครอง
  - 1.3 ระบบการปกครอง
    - 1.3.1 รัฐธรรมนูญ
    - 1.3.2 นิติบัญญัติ
    - 1.3.3 บริหาร (การจัดระเบียบบริหาร)
    - 1.3.4 ตุลาการ
  - 1.4 ระบบการเมือง
    - 1.4.1 การเลือกตั้ง
    - 1.4.2 คณะรัฐบาลและนโยบาย
    - 1.4.3 พรรคการเมือง
    - 1.4.4 กลุ่มอิทธิพล
  - ★ 1.5 การเมืองภายนอก (สถานการณ์)
    - 1.5.1 นโยบายต่างประเทศ
    - 1.5.2 ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ
      - ทวีปเอเชีย
      - ทวีปยุโรป
      - ทวีปอเมริกา
      - ทวีปแอฟริกา
      - ทวีปออสเตรเลีย
      - ฯลฯ
    - 1.5.3 ปัญหาระหว่างประเทศ
    - 1.5.4 การเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศ
    - 1.5.5 สัญญาระหว่างประเทศ
    - 1.5.6 บทบาทระหว่างประเทศ

2. เศรษฐกิจ
  - 2.1 เศรษฐกิจทั่วไปและประวัติเศรษฐกิจ
  - 2.2 โครงสร้าง นโยบาย และการดำเนินงานทางเศรษฐกิจ
    - 2.2.1 เกษตรกรรม
    - 2.2.2 อุตสาหกรรม
    - 2.2.3 แรงงาน
  - 2.3 ระบบการคลังและการเงิน
    - 2.3.1 งบประมาณ
    - 2.3.2 ภาษี
    - 2.3.3 เงินตรา
    - 2.3.4 ธนาคาร
    - 2.3.5 ทุนสำรอง
  - 2.4 ระบบการค้าและการลงทุน
    - 2.4.1 การค้าภายในประเทศ
    - 2.4.2 การค้าต่างประเทศ
    - 2.4.3 การลงทุน
  - 2.5 ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ
3. การทหาร
  - 3.1 การป้องกันประเทศ
    - 3.1.1 นโยบาย หลักนิยม
    - 3.1.2 กำลังพล
    - 3.1.3 การจัด
    - 3.1.4 การประกอบกำลัง
    - 3.1.5 การรับราชการทหาร
    - 3.1.6 กองหนุน อาสาสมัคร และกองกำลังกึ่งทหาร
    - 3.1.7 ซึ่ดความสามารถ
    - 3.1.8 ขาวุธ
  - 3.2 ความช่วยเหลือและการร่วมป้องกัน
    - 3.2.1 สัญญา
  - 3.3 การรักษาความปลอดภัยภายใน

4. สังคม
  - 4.1 ประวัติศาสตร์
  - 4.2 ประชากรและชนกลุ่มน้อย
  - 4.3 การศึกษา
  - 4.4 การสาธารณสุข
  - 4.5 การสาธารณสุขโลกและสวัสดิการสังคม
  - 4.6 วัฒนธรรม (ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี)
  - 4.7 สังคมจิตวิทยา
5. การคมนาคมและการสื่อสาร
  - 5.1 การคมนาคมทางบก
  - 5.2 การคมนาคมทางน้ำ
  - 5.3 การคมนาคมทางอากาศ
  - 5.4 การสื่อสาร
6. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
  - 6.1 สถาบัน
  - 6.2 ความช่วยเหลือจากต่างประเทศ และให้แก่ต่างประเทศ
  - 6.3 ความเจริญด้านวิทยาศาสตร์ทั่วไป
7. ชีวประวัติ
8. ภูมิมาปนวิทยา
  - 8.1 พื้นที่ ขนาด และที่ตั้ง
  - 8.2 ช่องทางการติดต่อกับประเทศข้างเคียง
  - 8.3 ลักษณะภูมิประเทศ (ภูเขา แม่น้ำ สมฟ้าอากาศ) และเขตภูมิศาสตร์
  - 8.4 แนวพรมแดน อาณาเขตทางทะเล เขตเศรษฐกิจ
  - 8.5 ทรัพยากรธรรมชาติ
  - 8.6 พืชชาติและสัตว์ประจำถิ่น
  - 8.7 เมืองสำคัญ
  - 8.8 ข้อได้เปรียบทางภูมิศาสตร์
9. การข่าวประชาสัมพันธ์
10. แฟ้มรวม

ง. การวิเคราะห์สถานการณ์

เมื่อมีประเด็นปัญหาหรือความต้องการพัฒนา เพื่อดำเนินโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ หรือโครงการพัฒนาอื่น ๆ ก็ใช้ประโยชน์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเพิ่มข้อมูลหรือเอกสารวิชาการที่จัดเก็บเป็นระบบและเรียงลำดับจากอดีตมาจนปัจจุบัน รวมทั้งอาจประสานขอข้อมูลเพิ่มเติมจากหน่วยงานอื่น ๆ ในขั้นตอนนี้จะเป็นการนำแนวทางการจัดทำ SWOT Analysis เข้ามาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ เพื่อนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ / กลยุทธ์ และการดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาต่อไป

จ. การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology / IT) ด้วยการจัดทำระบบสารสนเทศสำหรับการบริหาร (Management Information System / MIS) เพื่อรองรับการก้าวสู่ยุคสมัย E - Government

(สุชาติ กิระนันท์. เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ : ข้อมูลในระบบสารสนเทศ ,2542,หน้า 7.)

ในที่นี้จะขออธิบายคำว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology / IT) หมายถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบันทึก จัดเก็บ ประมวลผล คั่นคืน ส่งและรับหรือเชื่อมโยงข้อมูลและสารสนเทศ ซึ่งรวมถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในกระบวนการดังกล่าว เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์บันทึกข้อมูล จัดเก็บเอกสาร และคั่นคืนข้อมูล เครื่องข่ายสื่อสารข้อมูลอุปกรณ์สื่อสารและโทรคมนาคม เป็นต้น รวมทั้งระบบต่าง ๆ ที่ควบคุมการทำงานของอุปกรณ์เหล่านี้ด้วย เช่น ระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ระบบสื่อสาร เป็นต้น นอกจากนี้ยังครอบคลุมระบบและกระบวนการต่างๆ ที่เข้ามาจัดการให้อุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ทำงานตามที่ผู้ใช้ต้องการ เช่น ระบบโปรแกรมประยุกต์เพื่อทำงานเฉพาะด้าน หรือระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานภายใน เป็นต้น

ในโลกปัจจุบัน มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) อย่างก้าวหน้ามาก ข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญอย่างมาก สำหรับการตัดสินใจในการบริหาร และทุกวันนี้ความต้องการใช้ข้อมูลของผู้บริหาร ต้องเป็นไปอย่างฉับไวและถูกต้อง ซึ่งเครื่องมือที่จะสนองตอบความต้องการได้คืออย่างแม่นยำเที่ยงตรง ก็คือ เครื่องมืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronics / E) คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ตลอดจนการสื่อสารที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง รัฐบาลของหลายประเทศ จึงเป็น E-Government เพื่อการบริหารประเทศให้เจริญก้าวหน้าทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลก

จ. ผู้ใช้ข้อมูล

ดังนั้น นอกจากการจัดระบบการเก็บเพิ่มข้อมูลและการจัดเก็บเอกสารให้เป็นระบบและง่ายต่อการสืบค้นข้อมูล ของงานวิเทศสัมพันธ์แล้วควรมีการจัดทำระบบสารสนเทศสำหรับการบริหาร (MIS) เพื่อรองรับ E-Government ที่รัฐบาลให้ความสำคัญ เรื่องการนำ Electronics มาช่วยในการปฏิบัติงานและการติดตามผลการดำเนินงาน ซึ่งหากดำเนินการได้เป็นระบบ MIS ดังกล่าว โดยมีการจัดทำเป็นฐานข้อมูลที่มีการปรับข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัยและถูกต้องตลอดเวลาแล้ว ยังจะช่วยลดการเก็บเอกสารอีกจำนวนมาก ไม่เป็นภาระในการหาที่จัดเก็บ แต่จัดเก็บเป็นดิสก์ หรือใช้อุปกรณ์ด้าน Electronics ต่าง ๆ ช่วยเก็บข้อมูลสารสนเทศแทน โดยจัดทำข้อมูลสารสนเทศสำหรับสนองตอบความต้องการของผู้ใช้ข้อมูล (Users) 3 ระดับ ดังนี้

1. ผู้บริหารระดับสูง ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย และวางแผนระยะยาว ความต้องการใช้ข้อมูลสารสนเทศจะอยู่ในลักษณะรูปแบบที่สรุปมากที่สุด เช่น ในลักษณะปัจจัยบ่งชี้ความสำเร็จขององค์กร หรือดัชนีแสดงผลการดำเนินงาน (Key success factors or key performance indicators) และต้องการสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพต่าง ๆ ภายนอกองค์กรเป็นอย่างมาก เช่น สภาพตลาดโลก ตลาดภูมิภาค และแนวโน้มต่าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และกฎหมายที่จะมีผลกระทบต่อการทำงานในอนาคต และมีผลต่อการพิจารณาตัดสินใจในปัจจุบัน
2. ผู้บริหารระดับกลาง ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการวางแผนระยะปานกลางและดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามแผนระยะยาวที่กำหนดไว้ ความต้องการใช้ข้อมูลสารสนเทศของผู้บริหารระดับกลาง จะใช้สารสนเทศที่เป็นข้อสรุปมากขึ้นจากข้อมูลภายในองค์กร โดยไม่สนใจรายละเอียดในระดับที่ผู้บริหารระดับต้นต้องการหรือใช้อยู่ แต่จะต้องใช้สารสนเทศที่สร้างขึ้นจากข้อมูลภายนอกองค์กรด้วย
3. ผู้บริหารระดับต้น ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานประจำ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ความต้องการใช้ข้อมูลสารสนเทศของผู้บริหารระดับต้น จะใช้สารสนเทศที่มีรายละเอียดมาก และเป็นการประมวลขั้นเบื้องต้นจากข้อมูลที่ได้รับจากภายในองค์กรและภายนอกองค์กรด้วย

ข. การแลกเปลี่ยนความรู้/ข้อมูลข่าวสาร

ตามกระแสโลกาภิวัตน์ ปัจจุบันความเคลื่อนไหวและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมทั้งองค์ความรู้ เป็นไปโดยเสรี การรับทราบข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและกระจายได้ทั่วถึงด้วยการสื่อสารที่ทันสมัยยิ่ง องค์การต่าง ๆ กลายเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บุคลากรทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนต้องเปลี่ยนแปลงปรับปรุงตนเองให้มีการเรียนรู้ตลอดเวลาเช่นกัน ผู้คนในสังคมโลกมีช่องทางรับทราบข้อมูลข่าวสารให้เลือกมากมาย ตามแต่ศักยภาพจิตความสามารถและงบประมาณของแต่ละบุคคลและแต่ละประเทศ การแลกเปลี่ยนความรู้/ข้อมูลข่าวสาร ระหว่างกันจึงเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะแสวงหาความรู้/ข้อมูลข่าวสารภายใต้ข้อจำกัดของจิตความสามารถและงบประมาณ นอกจากนี้ยังอาจได้รับความรู้/ข้อมูล หรือข้อเสนอแนะข้อคิดเห็น ที่อาจแตกต่างกันไปในแต่ละมุมมองของแต่ละคน แต่ละประเทศหรือจากประสบการณ์ที่มีอยู่ แนวทางดำเนินการที่จะให้ได้มาซึ่งการแลกเปลี่ยนความรู้/ข้อมูลข่าวสาร คือ

1. การสร้างเครือข่าย เช่นการสร้างเครือข่ายเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ ซึ่งอาจมาจากหน่วยงานภายในกระทรวง หรือทั้งจากหน่วยงานภายนอกกระทรวง เพื่อมาพบปะเสวนาประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมโลก แลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งองค์ความรู้ที่จะได้รับมาจากมุมมองที่แตกต่างกันไป หรือจุดที่แต่ละคนปฏิบัติงานรับผิดชอบอยู่
2. องค์ความรู้จากนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจมาจากการจัดสัมมนาระดมความคิดเห็น หรือจากบทความ/ข้อเขียนต่าง ๆ / ข่าวสารที่ลงในหนังสือวิชาการ วารสาร และหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันมีสื่อมากมายที่เราสามารถเลือกที่จะรับทราบและรวบรวมติดตามสถานการณ์ ได้ทั้งสถานการณ์ภายในประเทศและสถานการณ์ระหว่างประเทศ และมีทั้งไม่เสียค่าใช้จ่าย ไปจนถึงเสียค่าใช้จ่ายมาก แล้วแต่ผู้บริโภคว่าจะเลือกใช้สื่อใด นับเป็นอีกทางหนึ่งของการได้มาซึ่งข้อมูล ข้อคิดเห็นหรือมุมมองจากมุมมองที่แตกต่างกันไป สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบการตัดสินใจหรือการดำเนินโครงการความร่วมมือต่าง ๆ

สรุปกรอบแนวความคิดที่อาจนำมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการข้อมูลของงานวิเทศสัมพันธ์ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านแรงงาน ควรเริ่มจากกรอบแนวความคิดตามทฤษฎีระบบ (The System Theory) ของเดวิด อีสตัน ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นข้อมูลภาพรวมองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งทั้งผลดีและผลกระทบต่อความเป็นไปในสถานการณ์แวดล้อมและการดำเนินความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยนำข้อมูลมาศึกษาจุดอ่อน

จุดแข็ง โอกาส ภัยคุกคาม/อุปสรรค ที่เรียกกันว่า การจัดทำ “SWOT Analysis” เพื่อการประเมินวิเคราะห์สถานการณ์ นำไปสู่ความสามารถในการกำหนดยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์เชิงรุก และดำเนินโครงการพัฒนาด้านแรงงานได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ โดยมีการจัดทำระบบสารสนเทศสำหรับการบริหาร (Management Information System / MIS) และการจัดเก็บเพิ่มข้อมูลหรือเอกสารอย่างเป็นระบบ มารองรับการดำเนินงานตามกลยุทธ์หรือกลยุทธ์ดังกล่าว เพื่อให้เป็นไปอย่างถูกต้องทิศทางและเหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริง โดยมีการประสานงานและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้/ข้อมูลข่าวสาร ตลอดเวลา ระหว่างเครือข่ายและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับทราบสถานการณ์และเตรียมการวางแผนดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมการเพิ่มพลังขีดความสามารถในการดำเนินงานวิเทศสัมพันธ์ให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมกับประเทศชาติและประชาชน ผู้ใช้แรงงานทั้งในปัจจุบันและในอนาคตต่อไป

บทที่ 4

ตัวอย่างการจัดการข้อมูล

จากสภาพปัญหาการกระจายของเพิ่มข้อมูลและเอกสารจำนวนมาก รวมทั้งปัญหาการขาดการจัดระบบข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ ภายในกลุ่มวิเทศสัมพันธ์ ดังที่กล่าวไปแล้วในบทที่ 2 ก่อให้เกิดอุปสรรคการติดตามภาพรวมสถานการณ์ความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านแรงงาน หรือที่เรียกว่าการมองภาพในลักษณะองค์รวม ระดับ Macro (การมองภาพใหญ่ของทั้งหมด) ซึ่งจะให้เห็นถึงความเชื่อมโยงและความเกี่ยวข้องของปัจจัยต่าง ๆ ทั้งสิ่งแวดล้อมภายในและสิ่งแวดล้อมภายนอกประเทศ ตามทฤษฎีระบบ The System Theory ที่ได้กล่าวในบทที่ 3 การขาดการมองเห็นภาพรวมจะทำให้การวิเคราะห์สถานการณ์ไม่มีประสิทธิภาพและอาจส่งผลให้การกำหนดนโยบาย การวางแผนและการดำเนินโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศด้านแรงงาน ไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายเท่าที่ควร

ดังนั้น ในบทนี้ จะกล่าวถึงตัวอย่างการจัดการข้อมูล สำหรับงานวิเทศสัมพันธ์ สำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานซึ่งมีภารกิจเป็นศูนย์ประสานงานกลางทั้งในระดับกรมและเป็นผู้แทนกระทรวง ความต้องการระบบข้อมูลหรือการจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณ บุคลากร เครื่องมืออุปกรณ์ และขีดความสามารถของบุคลากรในสังกัด จึงควรเป็นไปในลักษณะของการวางแผนแก้ไขปัญหทั้งในช่วงระยะสั้นและระยะยาว โดยการจัดตั้งคณะทำงานดำเนินโครงการการจัดการระบบข้อมูลงานวิเทศสัมพันธ์ มาดำเนินการเพื่อให้มีระบบข้อมูลที่สามารถสนับสนุนภารกิจปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

แนวทางการจัดการข้อมูล

ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 เกี่ยวกับแนวทางการจัดการข้อมูล นอกจากการจัดตั้งคณะทำงาน การดำเนินการอื่น ๆ จะประกอบด้วย การกำหนดขอบเขตการรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล การจัดระบบจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์สถานการณ์ การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology / IT) ด้วยการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Management Information System/ MIS) เพื่อรองรับการก้าวสู่ยุคสมัย E - Government ผู้ใช้ข้อมูล และการแลกเปลี่ยนความรู้/ข้อมูลข่าวสาร โดยสรุปดังนี้